

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.

16. MODUL SUBJONCTIV (ACȚIUNE IPOTETICĂ)

- Col. 1:28, ὄν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νοθετοῦντες παντα ἄνθρωπον και διδασκόντες παντα ἄνθρωπον ἐν παση σοφια, ἵνα **παραστησωμεν** παντα ἄνθρωπον τελειον ἐν Χριστω:
- Pe El îl vestim noi îndemnând pe toți oamenii, învățând pe toți oamenii în toată înțelepciunea, ca să îi înfățișăm pe toți oamenii desăvârșiți în Hristos.
- Tit 1:5 Τουτου χαριν ἀπελιπον σε ἐν Κρητη, ἵνα τα λειποντα **ἐπιδιορθωση** και **καταστηση** κατα πολιν πρεσβυτερους
- De aceea te-am lăsat în Creta, ca să pui în ordine ce a mai rămas și să așezi în fiecare cetate prezbiteri.

Subjonctivul este unul din cele trei moduri virtuale din limba greacă (subjonctiv, imperativ, optativ), și comunică o acțiune posibilă, sugerată, contemplată teoretic ca realizabilă (acțiuni volitive și prospective).

16.1. Paradigmele temporale ale subjonctivului

În dialectul koine, modul subjonctiv folosește cu precădere două timpuri, prezentul și aoristul. Există și timpul perfect, construit în manieră compusă, cu ajutorul participiilor perfecte și a verbului εἶμι, dar acesta este folosit rar în NT. Valoarea temporală a prezentului și aoristului subjonctiv este redusă, dominantă fiind valoarea lor de aspect: de acțiune momentană – pentru aorist, și de acțiune continuă, respectiv – pentru prezent. Se poate observa că la subjonctiv prezent, verbul care dă terminațiile standard este verbul εἶμι. Acestea reprezintă un adevărat indicator al subjonctivului, mai ales vocalele

tematice ε și ο, care apar în formă lungă, η și ω, respectiv eta cu iota subscris la persoana a doua și a treia singular, ης și η.

Subjonctiv prezent

Prezent	ὦ - să fiu	ὦμεν - să fim	εἶμι <i>oferă</i>
Activ	ἦς - să fii	ἦτε - să fiți	<i>terminațiile</i>
	ἦ' - să fie	ὦσι(ν) - să fie	<i>standard ptr. subj. prezent</i>

D. activă

λυω	- să dezleg	λυωμεν	- să dezlegăm
λυης	- să dezlegi	λυητε	- să dezlegați
λυη	- să dezlege	λυωσι(ν)	- să dezlege

D. medie

λυωμαι	- să mă dezleg	λυωμεθα	- să ne dezlegăm
λυη	- să te dezlegi	λυησθε	- să vă dezlegați
λυηται	- să se dezlege	λυωνται	- să se dezlege

D. pasivă

λυωμαι	- să fiu dezlegat	λυωμεθα	- să fim dezlegați
λυη	- să fii dezlegat	λυησθε	- să fiți dezlegați
λυηται	- să fie dezlegat	λυωνται	- să fie dezlegați

Semnul caracteristic al subjonctivului este prezența unor vocale de legătură prelungite, η și ω, η. Unele forme ale conjugării se aseamănă cu cele ale altor moduri și distincția se poate face doar cu ajutorul contextului: astfel, persoana 1 sing., prez. indic., d. activă, are aceeași formă cu subjonctivul prezent, persoana 1, d. activă; persoanele 2 și 3 sing., prez. indic., d. medie și pasivă, sunt la fel cu persoanele 2 și 3 sing., subjonctiv prez., d. activă.

Subjonctiv aorist

Subjonctivul aorist folosește aceeași rădăcină utilizată și de aoristul indicativ (1 sau 2). Nepurtând informație temporală, aoristul subjonctiv nu are augment ε. Tot din acest motiv aoristul mediu primește terminații principale, deși e timp secundar. El se traduce la fel cu subjonctivul prezent, diferența fiind de aspect – prezentul e continuu, aoristul este punctual.

Subj. aorist 1 activ	răd. + σ + term. subjonctiv (subj. εἶμι)
mediu răd. + σ + term. principale	
pasiv răd. + θ + term. subjonctiv (subj. εἶμι)	

D. activă

λυσω	- să dezleg	λυσωμεν	- să dezlegăm
λυσης	- să dezlegi	λυσητε	- să dezlegați
λυση	- să dezlege	λυσωσι(ν)	- să dezlege

D. medie

λυσωμαι	- să mă dezleg	λυσωμεθα	- să ne dezlegăm
λυση	- să te dezlegi	λυσησθε	- să vă dezlegați
λυσηται	- să se dezlege	λυσωνται	- să se dezlege

D. pasivă. Subj. aorist pasiv are terminații active (prez. subj. εἶμι) și se poate observa asemănarea cu aoristul activ, cu o singură deosebire – în loc de σ este θ:

λυθω	- să fiu dezlegat	λυθωμεν	- (noi) să fim dezlegați
λυθης	- să fii dezlegat	λυθητε	- (voi) să fiți dezlegați
λυθη	- să fie dezlegat	λυθωσι(ν)	- (ei) să fie dezlegați

Pentru aoristul 2, se pot urmări paradigmele verbelor λειπω și ἀποστελλω. Terminațiile sunt aceleași ca la aorist 1, dar rădăcina este rădăcină de aorist 2 și lipsește marca σ, respectiv, θ.

D. activă, λειπω

λειπω	- să părăsesc	λειπωμεν	- să părăsim
λιπηρ	- să părăsești	λιπητε	- să părăsiți
λιπη	- să părăsească	λιπωσι(ν)	- să părăsească

D. medie, λειπω

λειπωμαι	- să-mi părăsesc	λιπωμεθα	- să ne părăsească
λιπη	- să-ți părăsești	λιπησθε	- să vă părăsiți
λιπηται	- să-și părăsească	λιπωνται(ν)	- să își părăsească

D. pasivă, ἀποστελλω

ἀποσταλω	- să fiu trimis	ἀποσταλωμεν	- să fim trimiși
ἀποσταλης	- să fii trimis	ἀποσταλητε	- să fiți trimiși
ἀποσταλη	- să fie trimis	ἀποσταλωσι(ν)	- să fie trimiși

Subjonctiv perfect

Subjonctivul perfect se formează la diateza activă cu ajutorul redublicării, conține marca diatezei active κ, și folosește terminațiile în temă lungă – adică formele de subjonctiv ale verbului a fi, εἶμι. La diateza medie / pasivă se folosește o formă perifrastică, compusă din participiul perfect al verbului de conjugat, diateza medie / pasivă, și subjonctivul verbului εἶμι.

D. activă

λελυκω	- să fi dezlegat	λελυκωμεν	- să fi dezlegat
λελυκης	- să fi dezlegat	λελυκητε	- să fi dezlegat
λελυκη	- să fi dezlegat	λελυκωσι(ν)	- să fi dezlegat

D. medie-pasivă

λελυμενος ὦ	- să mă fi dezlegat, să fi fost dezlegat
λελυμενος ης	- să te fi dezlegat, să fi fost dezlegat
λελυμενος η	- să se fi dezlegat, să fi fost dezlegat
λελυμενοι ὦμεν	- să ne fi dezlegat, să fi fost dezlegați
λελυμενοι ἦτε	- să vă fi dezlegat, să fi fost dezlegați
λελυμενοι ὦσι	- să se fi dezlegat, să fi fost dezlegați

16.2. Utilizările subjonctivului

Subjonctivul este utilizat uneori cu înțeles de imperativ (sfaturi, porunci, interdicții), alteori apare în subordonate condiționale unde exprimă îndoiala, condiția, posibilitatea, scopul:

1) *subjonctivul cu sens exhortativ* (de îndemn)
ἀγαπητοι, ἀγαπωμεν ἀλληλους (1In. 4:7)
prea-iubiților, să ne iubim unii pe alții.

2) *subjonctivul cu sens de interdicție* (cu μη, fiind o acțiune posibilă, nu de moment, reală)
...και μη εἰσενεγκης ἡμας εἰς πειρασμον. (Mt. 6:13)
și [să] nu ne duci în ispită [test].

3) *subjonctivul cu sens interogativ, deliberativ*
τι οὖν ποιησωμεν– (Lc. 3:10)
atunci, ce [trebuie] să facem?

4) *subjonctivul cu sens de viitor negativ emfatic*. οὐ și μη se combină pentru a exprima o negație categorică cu acțiune în viitor.
μη κρινετε, και οὐ μη κριθητε: (Lc. 6:37)
nu judecați - și nicidecum nu veți fi judecați!

5) *subjonctivul de scop* este introdus de conjuncția *ἵνα* (ca să, să) care adesea funcționează ca un indicator al subjonctivului:

ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζῶην ἔχωσιν καὶ περισσοῦν ἔχωσιν (In. 10:10)

Eu am venit ca [oile] să aibă viață, și din belșug să o aibă.

6) *subjonctivul și enunțarea posibilității* este introdusă cu conjuncția *ἔαν* (dacă, în caz că):

ἔαν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθησομαι. (Mt. 9:21)

dacă măcar mă voi atinge de haina Lui, voi fi salvată (vindecată).

7) *subjonctivul în construcții condiționale, în general.* Subjonctivul este cerut de următoarele conjuncții: *ἔαν* (dacă, [doar] de), *εἰ* (dacă, în caz că), *ἵνα* (ca să, să, încât), *ὥς* (așa ca să), *ὅπως* (astfel încât), în anumite construcții condiționale, conform următoarelor tipuri de argument:

<i>tip consecință</i>	<i>protasis (condiție)</i>	<i>apodosis (consecință)</i>
1. consec. reală	<i>εἰ</i> cu indicativ	orice timp / mod
2. consec. ipotetică	<i>εἰ</i> cu <i>subjonctiv</i>	<i>ἄν</i> cu indicativ
3. situație ipotetică	<i>ἔαν</i> cu <i>subjonctiv</i>	orice timp / mod
4. situație posibilă	<i>εἰ</i> cu optativ	<i>ἄν</i> cu optativ

a. *argumentul consecinței reale.*

εἰ poate fi tradus prin ‘dacă’ sau ‘fiindcă, pentru că, întrucât’:

εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἶπε ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γενῶνται.

(Mt. 4:3)

Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, spune ca aceste pietre să se facă pâini!

b. *argumentul consecinței ipotetice, în contrast cu realitatea.*

Utilizează numai modul indicativ dar numai cu timpurile secundare, cum ar fi imperfectul, aoristul sau mai-mult-ca-perfectul, atât în protasis cât și în apodosis.

κυριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἄν μου ἀπεθανεν ὁ ἀδελφος. (In. 11:32)

Doamne, dacă ai fi fost aici, nu murea fratele meu.

c. *argumentul situației ipotetice.*

Indică îndoiala dar și posibilitatea împlinirii. Protasis-ul începe cu *ἔαν* urmat de subjonctiv.

ἔαν δε ἀποθάνῃ ὁ ἀνηρ, κατηγορηται ἀπο τοῦ νομοῦ ἀνδρος.

(Rom. 7:2)

în caz că moare bărbatul, [soția] este dezlegată de legea bărbatului.

ἔαν εἰπῶμεν ὅτι ἁμαρτιαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν

(1 In. 1:8)

dacă spunem că nu avem păcat, ne mințim singuri.

d. *argumentul viitorului posibil.*

Utilizează numai modul optativ atât în protasis cât și în apodosis și are un grad mai mic de certitudine. Nu există nici un exemplu complet în NT.

ἀλλ' εἰ καὶ πασχοῦτε δια δικαιοσύνην, μακαριοὶ (1 Pt. 3:14).

dar dacă ați suferi pentru neprihănire, fericți [ați fi].

16.3. *Exerciții*

1. Traduceți textele următoare și discutați semnificația verbelor la subjonctiv:

ταῦτα δε γεγραπται ἵνα πιστευ[σ]ητε¹ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ

---

¹ Discutați semnificațiile celor două variante de manuscris, *πιστευητε*, *πιστευσητε*.

Χριστος ὁ υἱος του θεου και ἵνα πιστευοντες ζων ἔχητε ἐν τῷ ὀνοματι αὐτου. (In. 20:31)

και ἔρχονται σαδδουκαιιοι προς αὐτον, οἵτινες λεγουσιν ἀναστασιν μη εἶναι, και ἐπηρωτων αὐτον λεγοντες, διδασκαλε, Μωϋσης ἔγραψεν ἡμιν ὅτι ἔαν τινος ἀδελφος ἀποθανη και καταλιπη γυναικα και μη ἄφη τεκνον, ἵνα λαβη ὁ ἀδελφος αὐτου την γυναικα και ἔξαναστηση σπερμα τῷ αδελφῷ αὐτου. (Mc. 12:18-19).

και ἐπηρωτησεν τις αὐτον ἀρχων λεγων, διδασκαλε ἀγαθε, τι ποιησας ζων αἰωνιον κληρονομησω; εἶπεν δε αὐτῷ ὁ Ἰησους, τι με λεγεις ἀγατον—οὐδεις ἀγαθος εἶ μη εἰς ὁ θεος. τας ἐντολας οἶδας· μη μοιχευσης, μη φονευσης, μη κλεψης, μη ψευδομαρτυρησης, τιμα τον πατερα σου και την μητερα. (Lc. 18: 18-19).

ἔαν ὁμολογωμεν τας ἀμαρτιας ἡμων πιστος ἔστιν και δικαιος ἵνα ἄφη ἡμιν τας ἀμαρτιας και καθαρηση ἡμας ἀπο παση ἀδικια. ἔαν εἰπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτηκαμεν, ψευστην ποιουμεν αὐτον και ὁ λογος αὐτου οὐκ ἔστιν ἐν ἡμιν. (1 In. 1:9-10)

τουτου χαριν ἀπελιπον σε ἐν Κρητη ἵνα τα λειποντα ἐπιδιορθωση και καταστησης κατα πολιν πρεβυτερους ὡς ἔγω σοι διεταξαμην εἰ τις εστιν ἀνεγκλητος, μιας γυναικος ἀνηρ, τεκνα ἔχων πιστα, μη ἐν κατηγορια ἀσωτιας ἢ ἀνυποτακτα.²
(Tit 1:5-6)

² E. Nestle, K. Aland, B. Aland, & Universität Münster. Institut für Neutestamentliche Textforschung, *Novum Testamentum Graece*. Nestle-Aland (27. Aufl., rev.), Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1993 (c1979).

17. MODUL IMPERATIV (MODUL PORUNCII)

Mt. 3:8, **ποιησατε οὖν καρπον ἄξιον της μετανοιας.**
Faceți, acum, roadă vrednică de pocăință!

Tit 2:1 **συ οὖν, τεκνον μου, ἐνδυναμου ἐν τη χαριτι τη ἐν Χριστῷ Ἰησου**
Tu, așadar, copilul meu, întărește-te în harul care este în Hristos Isus

Ca mod virtual, al unor acțiuni posibile, modul imperativ comunică porunci, interdicții, cereri, cărora li se poate da curs sau nu. Ca și în cazul subjonctivului, modul imperativ are trei timpuri: timpul prezent, aorist și timpul perfect.

17.1. Paradigmele temporale ale imperativului

Imperativ prezent

La prezent, imperativul comunică o poruncă privitoare la o acțiune care trebuie începută și continuată. Dacă se folosește negația μη, imperativul prezent înseamnă oprirea unei acțiuni care s-a desfășurat până atunci.

παντοτε χαιρετε, ἀδιαλειπτως προσευχεσθε (1 Tes.5:16-17)
bucurați-vă întotdeauna, rugați-vă neîncetat.
μη ἀγαπατε τον κοσμον (1 Ioan 2:15)
nu iubiți lumea...

Imperativ prezent, diateza activă

Impv. prezent activ (acțiune continuă):		ε + terminații	
- ε, -ς, -θι	- ετε	- χ	- τε
- ετω	- ετωσαν	- τω	- τωσαν
	- οντων		- ντων

λυε - dezleagă   λυετε³ - dezlegați
 λυετω - dezlege   λυετωσαν - dezlege (λυοντων)

μη γραφε ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων
 'nu scrie 'regele iudeilor'! (In 19:21)

Pentru verbul a fi, εἶμι, la prezent, diateza activă, imperativul ia forma următoare (εἶμι nu are forme de aorist):

ἴσθι - fii   ἔστε - fiți
 ἔστω - fie   ἔστωσαν - fie (όντων, ἔστων)

Imperativ prezent, diateza medie

Impv. prezent mediu (acțiune continuă):		ε + terminații	
- εσο (ου)	- εσθε	- χ	- σθε
- εσθω	- εσθωαν (εσθων)	- σθω	- σθωσαν
			- σθων

λυου - dezleagă-te   λυεσθε - dezlegați-vă
 λυεσθω - dezleagă-se   λυεσθωσαν - dezleagă-se
 (λυεσθων)

³ Se poate observa că, abstracție făcând de accent, pers. 2 plural este la fel în cazul modului infinitiv sau imperativ. Distincția se face în context.

Imperativ prezent, diateza pasivă

Prezentul la diateza pasivă folosește aceleași terminații ca cel mediu:

λυου - fii dezlegat   λυεσθε - fiți dezlegați
 λυεσθω - fie dezlegat   λυεσθωσαν - fie dezlegați

Exemplu:

Λοιπον, ἀδελφοι, χαιρετε, καταρτιζεσθε, παρακαλεισθε, το αυτο φρονειτε, ειρηνευετε, και ο θεος της αγαπης και ειρηνης εσται μεθ ὑμων. Ἀσπασασθε ἀλληλους ἐν ἀγιω φιληματι. Ἀσπαζονται ὑμας οἱ ἅγιοι παντες. (2 Cor. 13:11)

Διο λεγει· ἐγειρε, ὁ καθευδων και ἀναστα ἐκ των νεκρων, και ἐπιφασει σοι ὁ Χριστος. Βλεπετε οὖν ἀκριβως πως περιπατετε μη ὡς ἀσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοι. ἐξαγοραζομενοι τον καιρον, ὅτι αἱ ἡμεραι πονηραι εἰσιν. Δια τουτο μη γινεσθε ἀφρονες, ἀλλα συνιετε τι το θελημα του κυριου. και μη μεθυσκεσθε οἶνω, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτια, ἀλλα πληρουσθε ἐν πνευματι. (Efes. 5:14-18)

Imperativ aorist

Prin contrast, imperativul aorist comunică o acțiune urgentă, care trebuie să se întâmple în prezentul narațiunii (momentul poruncii):

νεκρωσατε οὖν τα μελη τα ἐπι της γης. (Col. 3:5)
 omorâți [acum] mădulele voastre cele de pe pământ;
 πιστευσον ἐπι τον κυριον Ἰησουν και σωθηση συ (Fap. 16:31)
 crede [acum] în Domnul Isus, și vei fi mântuit tu.

Imperativ aorist, diateza activă.**Impv. aorist 1, activ (acțiune momentană): σα + terminații**

- σον	- σατε	- χ	- τε
- σατω	- σατωσαν	- τω	- τωσαν

λυσον	- dezleagă	λυσατε	- dezlegați
λυσατω	- dezlege	λυσατωσαν	- dezlege (λυσαντων)

καταβατω νυν απο του σταυρου
- să coboare acum de pe cruce! (Mt.27:42)⁴

λυσατε και φερετε
- dezlegați-l și aduceți-l (Mc. 11:2)

Φαρισαιε τυφλε, καθαρισον πρωτον το εντος του ποτηριου
- fariseule orb, curăță mai întâi interiorul paharului! (Mt. 23:26)

**Impv. aorist 2, diateza activă (acțiune momentană),
Persoana a 2a are terminații de prezent !**

- ε	- ετε	- χ	- τε
- ετω	- ετωσαν	- τω	- τωσαν

λιπε	- părăsește	λιπετε	- părăsiți
λιπετω	- părăsească	λιπετωσαν	- părăsească

Pentru comparație, se poate nota că la imperativ prezent verbul λειπω are următoarele forme:

⁴ καταβατω vine de la καταβαινω - a coborî.

λειπε	- părăsește	λειπετε	- părăsiți
λειπετω	- părăsească	λειπετωσαν	- părăsească

Imperativ aorist, diateza medie**Impv. aorist 1, d. medie (acțiune momentană): σα + terminații**

- σαι	- σασθε	- αι	- σθε
- σασθω	- σασθωσαν (σασθων)	- σθω	- σθωσαν
			- σθων

λυσαι	- dezleagă-te	λυσασθε	- dezlegați-vă
λυσασθω	- dezleagă-se	λυσασθωσαν	- dezleagă-se (λυσασθων)

Aoristul 2 folosește terminațiile prezentului mediu:

λιπου	- părăsește-te	λιπεσθε	- părăsiți-vă
λιπεσθω	- părăsească-se	λιπεσθωσαν	- părăsească-se

Impv. aorist 1 pasiv (acțiune momentană) : θη + terminații

- θητι	- θητε	- χ	- τε
- θητω	- θητωσαν (θητων)	- τω	- τωσαν

λυθητι	- fii dezlegat	λυθητε	- fiți dezlegați
λυθητω	- fie dezlegat	λυθητωσαν	- fie dezlegați (λυθεντων)

Exemplu:

σταυρωθητω - să fie crucificat! (Mt. 27:23), σταυρωω - a crucifica.

Εἰ ἔχετε πιστιν ὡς κοκκον σιναπεως, ἐλεγετε ἂν τη συκαμινῶ ταυτη ἐκριζωθητι και φυτευθητι ἐν τη θαλασση · και ὑπηκουσεν ἂν ὑμιν. (Luca 17:5b-6)

În cazul aoristului 2, ne putem folosi de paradigma lui λαμβανω:

Diateza activă   Diateza medie / pasivă

λαβε	λαβου
λαβेटω	λαβεσθω
λαβετε	λαβεσθε
λαβेटωσαν	λαβεσθωσαν

Exemple:

ἀναθεμα ἔστω ... să fie anatema! (Gal. 1:8)	ἔστω δε ὁ λογος ὑμων ναι ναι, οὐ οὐ cuvântul vostru să fie da, da; nu, nu. (Mt. 5:37)
---	---

Imperativul perfect

Este de format cu ajutorul participiului perfect.⁵ La diateza activă are formă perifrastică, folosind participiul perfect activ al verbului de conjugat și imperativul prezent verbului a fi, εἶμι. La diatezele medie / pasivă se folosește rădăcina participiului perfect activ, fără particula caracteristică κ, și terminațiile imperativului la diateza medie / pasivă.

⁵ Imperativul la timpul perfect apare de patru ori în Noul Testament: πεφίμωσο din φιμοω în Marcu 4:39, ἐρωσθε din ῥωννομι în Faptele Apostolilor 15:29 și ἴστε din οἶδα în Efeseni 5:5 și Iacov 1:19.

D. activă

Se folosesc formele perfectului activ ale verbului de conjugat, la nominativ, singular și plural, masculin, feminin și neutru:

λελυκως	λελυκυια	λελυκος
λελυκοτες	λελυκυιαι	λελυκοτα

Se obține, astfel:

λελυκως ἴσθι	- să fi dezlegat, tu
λελυκως ἔστω	- să fi dezlegat, el
λελυκοτες ἔστε	- să fi dezlegat, voi
λελυκοτες ἔστων	- să fi dezlegat, ei
λελυκοτες ὄντων	- să fi dezlegat, ei

D. activă

Se formează plecând de la rădăcina participiului perfect, fără – κ, la care se adaugă terminațiile medii ale imperativului:

λελυσο	- să te fi dezlegat, să fi fost dezlegat
λελυσθω	- să se fi dezlegat, să fi fost dezlegat

λελυσθε	- să vă fi dezlegat, să fi fost dezlegați
λελυσθων	- să se fi dezlegat, să fi fost dezlegați

17.2. Utilizările imperativului.

- 1) imperativul cu sens de îndemn, ca o poruncă pozitivă.
ἀγαπατε τους ἐχθρους ὑμων... (Mt.5:44)
iubiți pe dușmanii voștri...

2) imperativul cu sens de interdicție, ca poruncă negativă.
οἱ ἄνδρες, ἀγαπατε τας γυναικας και μη πικραινεσθε προς αὐτας.
soților, iubiți-vă nevestele, și nu țineți necaz pe ele. (Col.3:19).

3) imperativul cu sens de cerere.
προσθεσ ἡμιν πιστιν (Lc. 17:5)
mărește-ne credința.

4) imperativul cu sens de permisiune (persoana a treia).
ἐλθετω ἡ βασιλεια σου: (Mt.6:10)
ie împărăția Ta;
τεκνια, μηδεις πλανατω ὑμας: (1 Ioan 3:7)
copilașilor, nimeni să nu vă înșele.

Tabel recapitulativ cu conjugarea verbului λυω la imperativ

	Prezent	1 Aorist	Traducerea
D.Activă			
2 Sg	λυε	λυσογ	Dezleagă!
3 Sg	λυετω	λυσατω	Să dezlege!
2 Pl	λυετε	λυσατε	Dezlegați!
3 Pl	λυετωσαν	λυσατωσαν	Să dezlege!
D. Medie			
2 Sg	λυου	λυσαι	Dezleagă-te!
3 Sg	λυεσθω	λυασθω	Să se dezlege!
2 Pl	λυεσθε	λυασθε	Dezlegați-vă!
3 Pl	λυεσθωσαν	λυασθωσαν	Să se dezlege!

D.			
Pasivă			
2 Sg	λυου	λυθητι	Fii dezlegat!
3 Sg	λυεσθω	λυθητω	Să fie dezlegat!
2 Pl	λυεσθε	λυθητε	Fiiți dezlegați!
3 Pl	λυεσθωσαν	λυθητωσαν	Să fie dezlegați!

17.3. Exerciții:

1. Traduceți următoarele propoziții, analizați verbele și discutați semnificația imperativului:

μεινατε ἐν ἐμοι, κἀγω ἐν ὑμιν (Ioan 15:4)

μνημονευετε του λογου οὐ ἐγω εἶπον ὑμιν... (Ioan 15:20).

ἐφη αὐτῷ ὁ κυριος αὐτου, εὐ δουλε αγαθε και πιστε, ἐπι ὀλιγα ἢς πιστος, ἐπι πολλων σε κατασθεσω: εἰσελθη εἰς την χαραν του κυριου σου. (Mt. 25:21).

οἱ ἄνδρες, ἀγαπατε τας γυναικας καθως και ὁ Χριστος ἠγαπησεν την ἐκκλησιαν και ἑαυτον παρεδωκεν ὑπερ αὐτης (Ef. 5:25).

κηρυξον τον λογον, ἐπιστηθι εὐκαιρως - ἀκαιρως, ἐλεγξον, ἐπιτιμησον, παρακαλεσον, εν παση μακροτυμια και διδαχη. (2 Tim. 4:2).

γρηγορειτε, στηκετε ἐν τη πιστει, ἀνδριζεσθε, κραταιουσθε. παντα ὑμων ἐν ἀγαπη γινεσθω (1 Cor. 16:13-14).

μη οὖν τις ὑμας κρινετω ἐν βρωσει και ἐν ποσει ἢ ἐν μερει ἢ νεομηνιας ἢ σαββατων (Col. 2 :16).

2. Analizați imperativele din Matei 6:9-13 (rugăciunea domnească Tatăl Nostru).

⁹οὕτως οὖν προσευχεσθε ὑμεις:

Πατερ ἡμων ὁ ἐν τοις οὐρανοις:

ἁγιασθητω το ὄνομα σου:

¹⁰ἐλθετω ἡ βασιλεια σου:

γενηθητω το θελημα σου,

ὡς ἐν οὐρανων και ἐπι γης:

¹¹τον ἄρτον ἡμων τον ἐπιουσιον δος ἡμιν σημερον:

¹²και ἄφες ἡμιν τα ὀφειληματα ἡμων,

ὡς και ἡμεις ἀφηκαμεν τοις ὀφειλεταις ἡμων:

¹³και μη εἰσενεγκης ἡμας εἰς πειρασμον,

ἀλλα ῥυσαι ἡμας ἀπο του πονηρου.

3. Analizați următoarele verbe:

1. ἐρχεσθε
2. ἀκολουθει
3. ἐρχου
4. ἴδε
5. ποιησατε
6. φερετε

7. ἀρατε
8. ποισειτε
9. λυσατε
10. δος
11. ὑπαγε
12. φωνησου
13. ἐλθε
14. μη πιστευε
15. ἴδετε
16. μη φαγε
17. θεασασθε
18. πορευου
19. μη περιπατει
20. οὐ μη ἁμαρτανε

18. MODUL OPTATIV (MODUL DORINȚEI)

Modul optativ exprimă o acțiune dorită, contemplată ca posibilă. Optativul folosește mai multe timpuri: timpul prezent, viitor, aorist și perfect. În NT optativul apare rar (cca. 67 ori, spre deosebire, de exemplu, de *Septuaginta* unde apare de 559 de ori), și doar la aorist și prezent, de exemplu, în expresia apostolului Pavel: *μη γενοιτο*, ‘de nu s-ar întâmpla!’, tradusă cu ‘nicidecum!’ ‘imposibil!’ sau cu ‘departe de mine, gândul acesta!’, etc.

18.1. Paradigmele temporale ale optativului

La optativul prezent și viitor, verbele folosesc scheme asemănătoare. Sunetele specifice ale optativului sunt diftongii intermediari *οι* - la prezent, viitor, și perfect (*κ + οι*), și diftongul *αι* - la aorist. Dintr-un alt punct de vedere, caracteristică optativului este prezența vocalei *ι*, iota, atașată la vocala de legătură dintre rădăcină și terminațiile propriu-zise ale timpurilor (*ο, ε, αι*).

Optativ prezent: rădăcină prezent + οι + terminații
Optativ viitor: rădăcină prezent + σ + οι + terminații

Optativul prezent

D. activă – *timpul prezent*

<i>λυοιμι</i> - aș dezlega	<i>λυοιμεν</i> - am dezlega
<i>λυοις</i> - ai dezlega	<i>λυοιτε</i> - ați dezlega
<i>λυοι</i> - ar dezlega	<i>λυοιεν</i> - ar dezlega

Optativul viitor

D. activă – *timpul viitor* – se obține prin adăugarea unui *σ*:

<i>λυσοιμι</i> - aș dezlega	<i>λυσοιμεν</i> - am dezlega
<i>λυσοις</i> - ai dezlega	<i>λυσοιτε</i> - ați dezlega
<i>λυσοι</i> - ar dezlega	<i>λυσοιεν</i> - ar dezlega

Se poate observa, la optativ prezent și viitor, reminiscența terminațiilor vechi, înrudite cu cele ale conjugării în *- μι*: *- μι, - ζ, - χ*. La diateza medie (*mi-aș dezlega*, sau *m-aș dezlega*) și pasivă (*aș fi dezlegat*), are formă similară imperfectului:

D. medie / pasivă

diftong de legătură - οι

<i>λυοιμην</i>	<i>λυοιμεθα</i>
<i>λυοιοι</i>	<i>λυοισθε</i>
<i>λυοιτο</i>	<i>λυοιντο</i>

Optativul aorist

La aoristul 1, optativ, de exemplu, aoristul verbului *λυω* se observă trei forme, conform celor trei diateze **σ plus diftongul αι**

Aor. 1, tematic:	+ σα + terminații principale în ι* (d. activă)
rădăcină +	+ σα + terminații secundare în ι* (d. medie)
Aor. atematic	+ θε + terminații principale în ιη* (d. pasivă)

D. activă

λυσαιμι	- aş fi dezlegat	λυσαιμεν	- am fi dezlegat
λυσαις	- ai fi dezlegat	λυσαιτε	- ați fi dezlegat
λυσαι	- ar fi dezlegat	λυσαιεν	- ar fi dezlegat
(λυσειε)		(λυσειαν)	

D. medie

λυσαιμην	- m-aș fi dezlegat	λυσαιμεθα-	ne-am fi dezlegat
λυσαιο	- te-ai fi dezlegat	λυσαισθε	- v-ați fi dezlegat
λυσαιτο	- s-ar fi dezlegat	λυσαιντο	- s-ar fi dezlegat

D. pasivă

λυθειην	- aş fi fost dezlegat	λυθειημεν	- am fi fost dezlegați
λυθειης	- ai fi fost dezlegat	λυθειητε	- ați fi fost dezlegați
λυθειη	- ar fi fost dezlegat	λυθειησαν-	ar fi fost dezlegați

Pentru verbele de tip aorist 2 putem folosi paradigma lui λαμβανω, cu rădăcina aoristă, λαβ:

Diateza activă

λαβοιμι
λαβοις
λαβοι

λαβοιμεν
λαβοιτε
λαβοιεν

Diateza medie / pasivă

λαβοιμην
λαβοιο
λαβοιτο

λαβοιμεθα
λαβοισθε
λαβοιντο

Optativul perfect

Pentru *timpul perfect*, diateza activă, optativul folosește dublarea consoanei inițiale, consoana marcă a perfectului - κ, și terminațiile prezentului (cf. paradigma λυω):

λελυκοιμι	λελυκοιμεν
λελυκοις	λελυκοισθε
λελυκοι	λελυκοιεν

Optativul prezent	είην	- aş fi	είημεν	- am fi
al lui είμι	είης	- ai fi	είητε	- ați fi
	είη	- ar fi	είησαν	- ar fi

Marca optativului este dată de prezența terminațiilor în ι și ιη. Iota, ι - apare la verbele care urmează paradigma lui λυω (adică, verbe care utilizează vocale de legătură ο, ε), iar grupul iota - eta, ιη - la celelalte verbe. Ca și subjonctivul și imperativul, nici optativul nu utilizează augmentul ἔ la aorist.

18.2. Utilizările optativului

1) optativul cu sens volitiv în rugăciuni, cereri oficiale sau dorințe.

ὁ δε κυριος κατευθυναι ὑμων τας καρδιας εις την αγαπην de v-ar îndrepta Domnul inimile spre dragostea, etc... (2 Tes.3:5)

είπεν δε Μαριαμ: ἴδου ἡ δουλη κυριου: γενοιτο μοι κατα το ρημα σου. (Luca 1:38).

Maria a zis: iată, roaba domnului! Facă-mi-se după cuvântul tău!

2) optativul cu sens potențial, în comunicarea unor posibilități imaginare (cu ἄν).

το τι ἂν θελοι καλεισθαι αὐτο. (Lc. 1:62)
cum ar dori ca el să fie numit.

3) optativul cu sens deliberativ, în întrebări indirecte.

διελογιζετο ποταπος εἴη ὁ ἄσπασμος οὗτος. (Lc. 1:29)
se întreba ce fel de salut ar fi acesta.

4) optativul cu sens condițional, conform tipului 4 de construcții condiționale (cf. lecția despre subjonctiv). Ori protasis-ul ori apodosis-ul vor fi la modul optativ, dar nu amândouă în același timp.

κρειττον γαρ ἀγαθοποιουντας εἰ θελοι το θελημα του Θεου,
πασχειν ἢ κακοποιουντας.
mai bine, deci, să suferiți ca făcători de bine, dacă așa ar rea voia lui
Dumnezeu, decât ca făcători de rău! (1 Pt.3:17)

ἀλλ' εἰ και πασχοιτε δια δικαιοσυνην, μακαριοι (1 Pt. 3:14).
dar dacă ați suferi pentru neprihănire, fericiți [ați fi, ori să fiți]!

19. MODUL INFINITIV (ACȚIUNEA CA REFERINȚĂ)

Infinitivul este modul denumirii unei acțiuni, al menționării ei ca scop sau consecință, ca obiect al acțiunii principale din comunicare. Un verb la infinitiv are și caracteristici de substantiv, declinându-se după gen, număr, și persoană.

19.1. Paradigmele temporale ale infinitivului

Timpurile prezent și aorist ale modului infinitiv nu se deosebesc prin informație temporală ci prin aspectul sau calitatea acțiunii: în general, prezentul comunică ideea unei acțiuni continue, pe când aoristul o acțiune punctiformă, momentană. Infinitivul posedă mai multe timpuri (prezent, aorist, perfect) dar apare doar sub formă de persoană a 3a, singular (și poate fi, uneori, confundat cu forme verbale de persoana a 3a, singular, la prezent sau la aorist, diateza activă și pasivă). Ca exemple, se vor studia infinitivele verbelor λυω și εἶμι:

Infinitiv prezent

Prezent (acțiune continuă)

D. activă - λυειν - a dezlega **term: - ειν**

D. medie - λυεσθαι - a se dezlega

D. pasivă - λυεσθαι - a fi dezlegat

D. activă - εἶναι - a fi **term: - ναι, - σθαι**

Exemple:

παρεκαλεσα σε προσμειναι εν Ἐφεσῳ πορευομενος εις
Μακεδονιαν, ινα παραγγελιης τισιν μη ετεροδιδασκαλειν
μηδε προσεχειν μυθοις και γενεαλογιαις ἀπεραντοις.

Te-am rugat să rămâi în Efes, când am plecat în Macedonia, ca să poruncești unora să nu dea învățături străine nici să nu se țină de mituri și genealogii fără sfârșit. (1 Tim. 1:3-4)

Παρακαλω οὖν πρῶτον παντῶν ποιησθαι δεησεις
Te îndemn acum, înainte de toate, să faci cereri... (1 Tim 2:1)

Infinitiv aorist

Aorist 1 (acțiune instantanee)

D. activă - λυσαι - a dezlega

D. medie - λυσασθαι - a se dezlega

D. pasivă - λυθηναι - a fi dezlegat

term: - σαι, -

σθαι

Exemple:

Χριστος ἦσους ἦλθεν εἰς τον κοσμον ἁμαρτωλους σωσαι.

Hristos Isus a venit în lume ca să mântuie pe păcătoși. (1 Tim. 1:15)

θεου, ὁς παντας ἀνθρωπους θελει σωθηναι

Dumnezeu, care dorește ca toți oamenii să fie mântuiți, (1 Tim. 2.4)

Aorist 2 (acțiune instantanee)

D. activă - λιπειν - a părăsi

D. medie - λιπεσθαι - a se părăsi

D. pasivă - λιπηναι - a fi părăsi

Infinitiv viitor

Viitor (acțiune viitoare, nedeterminată)

D. activă - λυσειν - a dezlega

term: - σειν

D. medie - λυσεσθαι - a se dezlega

D. pasivă - λυθησεσθαι - a fi dezlegat

D. activă - ἔσεσθαι - a fi

Infinitiv perfect

Perfect (acțiune mixtă: punctiformă dar cu efecte de durată)

D. activă - λελυκεναι - a fi dezlegat

Modelul diatezei active este **r + ε + răd + κεναι**

D. medie - λελυσθαι - a se fi dezlegat

D. pasivă - λελυσθαι - a fi fost dezlegat

Modelul diatezei medii / pasive este **r + ε + răd + σθαι**

Tabel recapitulativ: terminațiile infinitivului

	Prezent	I Aorist	II Aorist	Perfect
Activ	ειν	σαι	ειν	ναι
Mediu	εσθαι	σασθαι	εσθαι	σθαι
Pasiv	εσθαι	θηναι	ηναι	σθαι

19.2. Utilizările infinitivului

Utilizarea infinitivului pune în evidență cele două valori ale sale, valoarea substantivală și cea verbală:

1) *Infinitivul cu rol substantival* (cu articol)

Când este folosit ca substantiv articulat infinitivul poate avea rol sintactic de subiect, de complement direct, sau poate apare în apozitie:

(1) ca subiect al unui verb personal

το γαρ θελειν παρακειται μοι, το δε κατεργαζεσθαι το καλον ου (Rom. 7:18)

căci reea [voința de bine] o am, dar facerea binelui – nu!

(2) sub forma unui complement direct

και εζητουν αυτον κρατησαι. (Mc.12:12)

și ei căutau a-L prinde.

(3) în apozitie

τουτο γαρ εστιν θελημα του θεου, ο αγιασμος υμων, απεχεσθαι υμας απο της πορνειας (1 Tes.4:3)

căci aceasta este voia lui Dumnezeu, sfințirea voastră, ferirea voastră de destrăbălare (curie).

2) *Infinitivul cu rol verbal*

Când infinitivul apare în propoziții și are un rol verbal, el determină, ca și în cazurile anterioare, un verb principal și definește o subordonată de mod (de scop, de cauză, temporală):

(1) infinitivul ca scop al acțiunii unui verb personal.

και ηλθομεν προσκυνησαι αυτω (Mt.2:2)

și am venit [spre] a ne închina Lui.

(2) pentru a indica rezultatul acțiunii.

ευοδωθησομαι... ελθειν προς υμας. (Rom.1:10)

să-mi fie dată favoarea... de a veni la voi.

(3) pentru a indica o cauză a acțiunii.

εξανετειλεν δια το μη εχειν βαθος γης (Mt.13: 5)

a răsarit din pricină că nu avea [de a nu avea] pământ adânc.

(4) în expresii temporale.

-1. infinitiv cu πριν pentru a indica anterioritatea.

ο ηλιος μεταστραθησεται εις σκοτος... πριν ελθειν ημεραν κυριου. (Fap.2:20)

Soarele se a preface în întuneric... înainte de a veni ziua Domnului.

-2. infinitiv utilizat cu εν τω pentru a indica simultaneitate.

εν δε τω πορευεσθαι εγενετο αυτον εγγιζειν (Fap.9:3)

Dar pe când călătorea, s-a întâmplat că se apropia ...

-3. infinitiv cu μετα το indicând posterioritate.

οις και παρεστησεν εαυτον ζωντατα μετα το παθειν αυτου
și lor li s-a înfățișat însuși, iu, după pătimirea Sa. (Fap. 1:3).

3) *Infinitivul cu rol de complement sau atribut*

(1) cu substantive.

εδωκεν αυτοις εξουσιαν τεκνα θεου γενεσθαι (Ioan 1:12)

le-a dat lor dreptul copii ai lui Dumnezeu a deveni.

(2) cu adjective.

ου ουκ ειμι ικανος κυψας λυσαι (Mc. 1:7)

nu sunt vrednic a-I dezlega încălțăminte.

(3) cu verbe (mai ales βουλομαι, θελω, μελλω, ευδοκεω, δοκιμαζω, πειραζω, αρχομαι, δυναμαι, care cer complement).

ει γαρ κατα σαρκα ζητε μελλετε αποθνησκειν. (Rom. 8:13)

căci, dacă potrivit cărnii [firii] trăiți – veți ajunge a muri.

19.3. Exerciții

1. Analizați următoarele verbe:

1. γενεσθαι
2. βαπτίζειν
3. ἐξελθειν
4. εἶναι
5. φωνησαι
6. γινωσκειν
7. ποιειν
8. γεννηθηναι
9. λαμβανειν
10. ἀύξανειν
11. πειν
12. προσκυνειν
13. φαγειν

14. γεγονεναι
15. θεριζειν
16. μειναι
17. ἀποθνησκειν
18. ἀποθανειν
19. ἄρααι
20. πιστευσαι
21. πορευσθαι
22. ἀκουειν
23. ἀγαγειν
24. ἐργαζεσθαι
25. λαλειν
26. πεποιηκεναι

20. PRONUMELE

Pronumele este partea de vorbire care ține locul unui substantiv într-o comunicare, și se acordă în gen, număr și caz cu substantivul desemnat. Ele se pot întâlni într-un număr variat de tipuri, cum ar fi pronumele personale, demonstrative, interogative, posesiv, etc.

20.1. Pronumele personale

Pronumele personale țin locul unor persoane. La persoana a 1a și a 2a, singular, *ἐγώ* (eu) și *σύ* (tu), și, respectiv, plural, *ἡμεῖς* și *ὕμεῖς* (noi, voi) ele se declină conform declinării a 3a, în timp ce la persoana a 3a (*αὐτός*, *αὐτή*, *αὐτό*) urmează regulile declinării a 1a și a 2a (paradigma 2-1η-2). Pentru persoana 1a și a 2a avem:

Nom.	<i>ἐγώ</i>	- eu	<i>σύ</i>	- tu
Ac.	<i>ἐμε, με</i>	- pe mine, mă	<i>σε</i>	- pe tine
Gen.	<i>ἐμου, μου</i>	- al meu	<i>σου</i>	- al tău
Dat.	<i>ἐμοι, μοι</i>	- mie	<i>σοι</i>	- ție

Nom.	<i>ἡμεῖς</i>	- noi	<i>ὕμεῖς</i>	- voi
Ac.	<i>ἡμας</i>	- pe noi, ne	<i>ὕμας</i>	- pe voi, vă
Gen.	<i>ἡμῶν</i>	- al nostru	<i>ὕμῶν</i>	- al vostru
Dat.	<i>ἡμῖν</i>	- nouă	<i>ὕμῖν</i>	- vouă

Formele scurte *με*, *μου*, *μοι*, și respectiv, *σε*, *σου*, *σοι* pot fi pronunțate legat, împreună cu verbul determinat, și în acest caz își pierd accentul propriu. Pentru persoana a treia, pronumele personal *αὐτός*, *αὐτή*, *αὐτό* (el, ea, el – n) se declină după cum urmează:

Nom.	<i>αὐτός</i>	<i>αὐτή</i>	<i>αὐτό</i>
Ac.	<i>αὐτον</i>	<i>αὐτην</i>	<i>αὐτο</i>

Gen.	<i>αὐτου</i>	<i>αὐτης</i>	<i>αὐτου</i>
Dat.	<i>αὐτω</i>	<i>αὐτη</i>	<i>αὐτω</i>
Nom.	<i>αὐτοι</i>	<i>αὐται</i>	<i>αὐτα</i>
Ac.	<i>αὐτους</i>	<i>αὐτας</i>	<i>αὐτα</i>
Gen.	<i>αὐτων</i>	<i>αὐτων</i>	<i>αὐτων</i>
Dat.	<i>αὐτοις</i>	<i>αὐταις</i>	<i>αὐτοις</i>

Pronumele personal de persoana a 3a poate avea înțeles reflexiv sau demonstrativ, de întărire a identității subiectului:

αὐτός ἐγώ λεγώ - eu însumi vorbesc;
αὐτου του ἀποστολου - a apostolului însuși;
ὁ ἀδελφος ὁ αὐτος - același frate.

Poziția adjectivului pronominal decide traducerea:

ὁ αὐτος ἀνθρωπος - același om,
ὁ ἀνθρωπος αὐτος - omul însuși.

20.2. Pronumele demonstrative

Există două tipuri de pronume demonstrative: de apropiere - *οὗτος*, *αὕτη*, *τουτο* - și de depărtare - *ἐκεῖνος*, *ἐκείνη*, *ἐκεῖνο*. Deseori au sens de pronume personal (el, ea), sau apar ca adjective demonstrative.

ὁ λογος οὗτος = acest cuvânt (cuvântul acesta)
sau *οὗτος ὁ λογος* = acest cuvânt (cuvântul acesta)

ἐκείνη ἡ ἡμερα = acea zi (ziua aceea).
sau *ἡ ἡμερα ἐκείνη* = acea zi (ziua aceea).

Când sunt folosite fără substantiv (singure), vor avea sensul, conform genului gramatical, οὗτος = acesta; αὕτη = aceasta; τουτο = acesta. Declinarea lor se poate observa în tabelul de jos (paradigma 2, 1-η, 2):

Nom.	οὗτος	αὕτη	τουτο
Ac.	τουτον	ταυτην	τουτο
Gen.	τουτου	ταυτης	τουτου
Dat.	τουτω	ταυτη	τουτω

Nom.	οὗτοι	αὗται	ταυτα
Ac.	τουτους	ταυτας	ταυτα
Gen.	τουτων	τουτων	τουτων
Dat.	τουτοις	ταυταις	τουτοις

Nom.	ἐκεινος	ἐκεινη	ἐκεινο
Ac.	ἐκεινον	ἐκεινην	ἐκεινο
Gen.	ἐκεινου	ἐκεινης	ἐκεινου
Dat.	ἐκεινω	ἐκεινη	ἐκεινω

Nom.	ἐκεινοι	ἐκειναι	ἐκεινα
Ac.	ἐκεινους	ἐκεινας	ἐκεινα
Gen.	ἐκεινων	ἐκεινων	ἐκεινων
Dat.	ἐκεινοις	ἐκειναις	ἐκεινοις

Alături de οὗτος, -η, -ο, ἐκεινος, -η, -ο, se traduce adesea în NT ca pronume personal, ‘el’, ‘ea’. În anumite situații, acest sens are o importanță teologică deosebită, de exemplu, în cazul înțelegerii naturii personale a Duhului Sfânt, în Ioan 14:26. În acest pasaj ἐκεινος aduce sublinierea că Duhul Sfânt (το πνευμα το ἅγιον, neutru), care este numit apărătorul și încurajatorul nostru (ὁ παρακλητος, masculin) nu este înțeles de Isus ca o forță neutră ci ca o persoană (ἐκεινος, el: masculin), anume a treia persoană din Sfânta Treime, Cel Care va veni să îi învețe pe ucenici:

ὁ δε παρακλητος, το πνευμα το ἅγιον ὁ πεμψει ὁ πατηρ ἐν τῷ ὀνοματι μου ἐκεινος ὑμας διδασκει παντα και ὑπομνησει ὑμας παντα ἃ εἶπον ὑμιν ἐγω

iar Mângâietorul, Duhul cel Sfânt pe care îl va trimite Tatăl în numele Meu, El vă va învăța toate și vă va aduce aminte toate câte vi le-am spus eu. (In. 14:26).

20.3. Pronumele relativ

Pronumele relativ - ὅς, ἣ, ὅ (care, ce) are forme distincte pentru cele trei genuri. Ele nu trebuie confundate cu articolul hotărât de care se deosebește prin faptul că primește accent, dar și prin faptul că există o anumită inversiune: - ὅς - pentru masculin (articol hotărât ὁ), ἣ - pentru feminin (articolul hotărât, ἡ), și ὅ - pentru neutru (articol hotărât, το).

Nom.	ὅς	ἣ	ὅ	οἱ	αἱ	ἃ
Ac.	ὄν	ἣν	ὄ	οὓς	ἄς	ἄ
Gen.	οὗ	ἣς	οὗ	ῶν	ῶν	ῶν
Dat.	ῶ	ἣ	ῶ	οῖς	αῖς	οῖς

Atunci când determinantul pronumelui relativ nu este prezent, pronumele relativ trebuie tradus cu echivalentul genului: ὅς = el, cel care; ἣ = ea, cea care; ὅ = el (neutru), cel care: οἱ = ei, cei care; αἱ = ele, cele care; ἃ = ei / ele (neutru) cele care.

Cu flexibilitatea sa, pronumele relativ conferă multă exactitate comunicării. Un exemplu este Mt. 1:16, unde ἐξ ἣς, ‘din care, este la genul feminin, indicând-o pe Maria ca singur părinte pământesc al lui Isus (informație care se pierde în românește).

20.4. Pronumele interogativ și pronumele nehotărât

În limba greacă pronumele nehotărâte sunt τις, τι (*cine, ce*; sau *cineva, ceva*). Cele două tipuri de pronume, interogativ și nehotărât, se deosebesc prin accent: pronumele interogative au accent ascuțit (τις, τις, etc.), iar cele nehotărâte, nu au accent (τις, τι, etc.).

	M.\F.	N.
Nom	τις	τι
Ac.	τινα	τι
Gen.	τινος	τινος
Dat.	τινι	τινι
Nom.	τινες	τινα
Ac.	τινας	τινα
Gen.	τινων	τινων
Dat.	τισι(ν)	τισι(ν)

Exemple:

και υστερησαντος οινου λεγει η μητηρ του Ιησου προς αυτον οινον ουκ εχουσιν. και λεγει αυτη ο Ιησους: τις εμοι και σοι, γυναι ουπω ηκει η ωρα μου. (Ioan 2:3-4)

Și terminându-se vinul, zice mama lui Isus către El: Nu mai au vin. Și îi zice Isus: Ce [ne este?] mie și ție, femeie, nu a venit ceasul meu...

και τινες των Φαρισαιων απο του οχλου ειπαν προς αυτον, Διδασκαλε, επιτιμησον τοις μαθηταις σου. (Luca 19:39)

Și unii dintre fariseii din mulțime i-au zis, Învățătorule, ceartă-ți ucenicii.

βλεπετε μη τις υμας εσται ο συλαγωγων δια της φιλοσοφιας και κενης απατης κατα την παραδοσιν των ανθρωπων, κατα

τα στοιχεια του κοσμου και ου κατα Χριστον. (Coloseni 2:8)
Vedeți ca nici unul dintre voi să nu fie înșelat prin filosofii și vorbe goale după tradiția oamenilor, după principiile lumii și nu după Hristos.

τη γαρ χαριτι εστε σεσωσμενοι δια πιστεως. και τουτο ουκ εξ υμων, θεου το δωρον, ουκ εξ εργων, ινα μη τις καυχησηται.

Căci prin har sunteți mântuiți, prin credință, și aceasta nu [este] de la voi - [ci] darul lui Dumnezeu, nu prin fapte, ca să nu se laude cineva. (Efeseni 2:8-9)

ει τις ον παρακλησις εν Χριστω, ει τι παραμυθιον αγαπης, ει τις κοινωνια πνευματος, ει τις σπλαγχνα και οικτιρμοι, πληρωσατε μου την χαραν ινα το αυτο φρονητε, την αυτην αγαπην εχοντες, συμψυχοι, το εν φρονουντες. (Filipeni 2:1-2)

Acum, dacă [aveți] vreo mângâiere în Hristos, dacă [aveți] vreo încurajare a dragostei, dacă [aveți] vreo părtășie a Duhului, dacă [aveți] vreo înduioșare sau milă, [faceți-mi] deplină bucuria așa ca să vă gândiți la același lucru, având aceeași dragoste, într-un suflet, cugetând ca unul.

Limba greacă folosește și forme compuse ale pronumelor relative și demonstrative, cum ar fi:

pronumele relative nedefinite - οστις, ητις, οτι (oricine, oricare).
pronumele corelative cantitative - οσοσ, οση, οσον (cât de mult, -ă).
pronumele relative calitative - οποιος, οποια, οποιον (niște).

Alte pronume interogative, compuse, sunt:

pronumele int. cantitativ - πηλικος, πηλικη, πηλικον = cât de mare
pronumele int. cantitativ - ποσοσ, ποση, ποσον = cât, câți; câtă, câte

pronumele int. calitativ - ποταπος, ποταπη, ποταπον = ce fel de (cf. ποιος)

pronumele int. calitativ - ποιος, ποια, ποιον = ce fel de

Exemplu:

ἴδετε ποταπὴν ἀγαπὴν δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἔσμεν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἐγνώ αὐτόν. (1 Ιωάν 3:1)

Vedeți ce mare dragoste ne-a dat nouă tatăl, ca să ne numim copiii ai lui Dumnezeu – și suntem. Și de aceea lumea nu ne cunoaște: pentru că nu l-a cunoscut [nici] pe El.

Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ: διδασκαλε, ἴδε ποταποὶ λιθοὶ καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. (Μάρκου 13:1)

Și, ieșind El din Templu, îi spune unul din ucenicii lui: învățătorule, uite ce mai pietre și ce mai clădiri!

În ce privește pronumele nehotărât, el se traduce cu ‘un / o’, ‘cineva’, ‘un anume’, ‘o anume’, etc., de exemplu:

τοῦτο λέγει τις - cineva zice așa (aceasta)

ἄνθρωπος τις τοῦτο λέγει – un anume om zice așa (aceasta)

20.5. Pronumele de reciprocitate.

Pronumele reciproc ἀλλήλων reprezintă o dublare a lui ἄλλος (altul) și înseamnă ‘unul altuia’, ‘unul pe altul’, și are trei forme în NT:

Nom. -----
Ac. - ἀλλήλους
Gen. - ἀλλήλων

Dat. - ἀλλήλοις (m) / ἀλλήλαις (f).

Exemple:

καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους τις ἄρα οὗτος ἐστὶν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούει αὐτῷ;

și au fost cuprinși [însprăimântați] de o mare frică și au zis unii către alții, cine este acesta, pe care și vântul și marea Îl ascultă? (Mc. 4:41)

ὑποτασσομενοὶ ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ
Supunându-vă unii altora în frica lui Hristos (Ef. 5:21)

20.6. Pronumele reflexiv

Pronumele reflexiv arată că subiectul acționează asupra sa însuși (ceea ce este posibil doar în cazurile acuzativ, genitiv, dativ).

Pers. 1a: ἑμαυτον, ἑμαυτην (însumi, însămi),
ἑαυτους, ἑαυτας (înșine, însene)

	M.	F.	M.	F.
Ac.	ἑμαυτον	ἑμαυτην	ἑαυτους	ἑαυτας
Gen.	ἑμαυτου	ἑμαυτης	ἑαυτων	ἑαυτων
Dat.	ἑμαυτω	ἑμαυτη	ἑαυτοις	ἑαυταις

Pers. 2a: σεαυτον, σεαυτην (tu însuți, însăți; voi înșivă, însevă)

Ac.	σεαυτον	σεαυτην	ἑαυτους	ἑαυτας
Gen.	σεαυτου	σεαυτης	ἑαυτων	ἑαυτων
Dat.	σεαυτω	σεαυτη	ἑαυτοις	ἑαυταις

Pers. 3a: ἑαυτον, ἑαυτην (ἑαυσι, ἑαυσι; ἑαυσι, ἑαυσι)

Ac.	ἑαυτον	ἑαυτην	ἑαυτους	ἑαυτας
Gen.	ἑαυτου	ἑαυτης	ἑαυτων	ἑαυτων
Dat.	ἑαυτω	ἑαυτη	ἑαυτοις	ἑαυταις

Uneori, acest pronume poate apare în formă contrasă, αὐτου, αὐτης, pentru ἑαυτου, ἑαυτης, ceea ce duce, uneori, la confundarea sa cu pronumele personal.

ὁ ἄνθρωπος αὐτος λεγει τουτο - omul însuși zice aceasta.

ὁ ἄνθρωπος βαλλει αὐτον εἰς την θαλασσαν - omul se aruncă [el] însuși în mare.

Alteori, pronumele ἑαυτον poate fi folosit cu sens reciproc, ca în exemplu: λεγοντες προς ἑαυτους - vorbeau între ei (unii către alții), (Cf. Mc. 10:26; 16:3).

20.7. Pronumele posesiv

Pronumele posesive se acordă cu substantivele determinate în gen, număr și caz ca și când ar fi adjective. Uneori se cheamă adjective posesive.

Pers. 1a	ἑμος	ἑμη	ἑμον
Pers. 2a	σος	ση	σον
Pers. 3a	ἰδιος	ἰδια	ἰδιον

Pers. 1a	ἡμετερος	ἡμετερα	ἡμετερον
Pers. 2a	ὑμετερος	ὑμετερα	ὑμετερον
Pers. 3a	ἰδιοι	ἰδιαι	ἰδια

20.8. Pronumele corelativ demonstrativ

Pronumele corelativ demonstrativ are formele - τοιουτος, τοιαυτη, τοιουτο. Termenul are forță calitativă și se poate traduce '[în] acest fel, astfel'. Se declină ca οὗτος, αὐτη, τουτο.

20.9. Pronumele negativ

Pronumele negativ se construiește cu ajutorul adverbelor negative οὐ și μη, care se adaugă la numeralele 'unu, feminin, masculin și neutru, la singular, εἷς, μια, ἓν. οὐδεις, οὐδεις și se obține οὐδεμια, οὐδεν sau μηδεις, μηδεμια, μηδεν (nimeni, nimic). Cele formate cu οὐ se folosesc, în general, cu modul indicativ, iar cele formate cu μη, μηδεις, etc., se folosesc cu celelalte moduri. Se declină doar la singular.

Nom.	οὐδεις	οὐδεμια	οὐδεν
Ac.	οὐδενα	οὐδεμιαν	οὐδεν
Gen.	οὐδενος	οὐδεμιας	οὐδενος
Dat.	οὐδενι	οὐδεμια	οὐδενι

Nom.	μηδεις	μηδεμια	μηδεν
Ac.	μηδενα	μηδεμιαν	μηδεν
Gen.	μηδενος	μηδεμιας	μηδενος
Dat.	μηδενι	μηδεμια	μηδενι

Nom.	εἷς	μια	ἓν
Ac.	ἓνα	μιαν	ἓν
Gen.	ἓνος	μιας	ἓνος
Dat.	ἓνι	μια	ἓνι

20.10. Exerciții

Vocabular:

ἀλαζονεια, ἡ - mândrie	ἐπιθυμία, ἡ - poftă
ξενος,-η,-ον - străin,-ă	παραγω - trec, a trece
πιστις,-εως, ἡ - credință,	σπλαγχνον, το - intestine, compasiune
ἀγιαζω - sfințesc	αἶρω - eu ridic, scot
ἀποκαλυπτω - dezvălui,	βασταζω - port, a purta
Γαλιλαια, ἡ - Galilea	δικαιοσυνη, ἡ - neprihănire, dreptate
ἐγγιζω - mă apropii	ἐνδυω - mă îmbrac
ἐπιστολη, ἡ - scrisoare	ἤδη - deja
Ἰορδανης, ὁ - Iordan	Κανα, ἡ - Cana
κἀγω, κἀγω - și eu	νιπτω - mă spăl
ὅπως - cum	παλιν - iar, mai departe
παραβολη, ἡ - parabolă,	πειθω - coning
ποθεν - de unde	πυρα, ἡ - foc
σοφια, ἡ - înțelepciune	τοτε - atunci
φαινω - luminez, strălucesc	χαρα, ἡ - bucurie
ὧδε - aici	

1. Traduceți în limba română:

1. ὁ ἀποστολος αὐτος εὐαγγελιζει νεανιας και βαπτιζει αὐτους.
2. ἐγω οὐ βαπτιζω τους νεκρους ἀλλα συ βαπτιζεις τους νεκρους.
3. ἐκεινη ἡ ἀδελφη οὐκ ἔχει την εἰρηνην του Θεου ἐν καρδια αὐτης γαρ ἀμαρτανει ἐν τη γλωσση αὐτης.

4. ὁ πιστος ὁ ἀποστολος ἐτοιμαζει ταυτην την ἐκκλησιαν ἐν Κανα ὑπερ ἐκεινου προφητου και των μαθητων αὐτου.
5. ὁ ἀδελφος οὗτος διδασκει ὑμας και ἡμας περι του λογου ζωης
6. ἡμεις ἀναγινωσκομεν ταχεως και καλως δε ὑμεις οὐκ ἀναγινωσκετε οὕτως.
7. ἐκεινος υἱος ἐστι νεανιας ἀγαθος, πιστος και ἀγαπητος.
8. ἡ ὁδος του Χριστου ἐστιν ἡ ὁδος εἰρηνης και χαρας ἐν τουτω κοσμφ.
9. νυν ἐσμεν τεκνα του Θεου του ἀληθινου και οὕτως ἀδελφοι και ἀδελφαι του κυριου του αὐτου.

2. Traduceți în limba greacă:

1. Domnul aduce viața oamenilor răi din lume.
2. Acel bărbat rămâne în păcatul lui.
3. Evanghelia și viața sunt daruri de la Dumnezeu cel drept.
4. Dumnezeu este unul, și acum aduce pace credincioaselor lui.
5. Când Isus îi înață pe profeți, ucenicii buni botează tinerii în râu.
6. Astfel noi vedem puterea lui Dumnezeu însuși și suntem fericiți.

21. CONJUGAREA VERBELOR ÎN - ΜΙ

21.1. Generalități

Spre deosebire de conjugarea în -ω, tematică, în limba greacă exista și conjugarea în -μι, atematică. În Noul Testament cinci verbe în -μι apar mai frecvent, anume: εἶμι (sunt), δίδωμι (dau), ἵστημι (stau - în picioare), ἴημι (trimit) și τιθημι (pun). ἴημι apare doar în compuși, cum sunt ἀφίημι (trimit, iert, permit, părăsesc) și συνιημι (aduc împreună, pricep, înțeleg). În general, verbele care apar în NT, din această categorie, dimpreună cu rădăcina lor, sunt:

ἀμφιεννυμι,	ἐ	- a se îmbrăca ⁶
ἀπολλυμι,	ὄλ	- a distruge, a ruina
δεικνυμι	δεικ	- a arăta
δίδωμι,	δο	- a da
δυναμαι,	δυνα	- a putea, a fi în stare
εἶμι	ἔσ	- a fi, a exista
(εἶμι)	(ι)	(- a merge). ⁷
ἐκπεταννυμι	πετα	- a răspândi
ἐπισταμαι	στα	- a înțelege, a ști
ζωννυμι	ζω	- a înconjura, a încinge
ἴημι	ἔ	- a trimite
ἵστημι	στα	- a pune,

⁶ Lista e prezentată în W. Mueller, *Gramatical Aids for Students of New Testament Greek*, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1972, p. 48.

⁷ Unii comentatori afirmă că, de exemplu, în Ioan 7:34, 36, avem acest înțeles al verbului. În alte locuri din NT, el apare în compuși cu -απ, -ει, -εἶ, -εξ, -επ, -συν.

καθημαι	ἦ	- a sta, a se așeza
καταγνυμι	ἄγ	- a frânge
κειμαι	κει	- a sta întins
κεραννυμι	κερα	- a amesteca
κιχρημι	χρα	- a împrumuta (cuia)
κορεννυμι	κορε	- a (se) sătura
κρεμαμαι	κρεμα	- a atârna, a suspenda
(κρεμαννυμι	κρεμα	- a atârna, a suspenda)
μιγνυμι	μιγ	- a amesteca
ὀμνυμι	ὀμ	- a jura, a face legământ
ὀνιημι	ὀνα	- a fi folositor
πηγνυμι	παγ	- a zidi, a repara
πιμπλημι	πλα	- a umple
πιμπρημι	πρα	- a arde (febră), a se umfla
ῥηγνυμι	ῥαγ	- a rupe, a sparge
ῥωννυμι	ῥω	- a face puternic, a întări
σβεννυμι	σβε	- a stinge
στρωννυμι	στρο	- a împrăști
τιθημι	θη	- a pune, a așeza
φημι	φα	- a zice, a afirma

Unele din verbele acestea în -μι au și forme echivalente în -ω, în NT, de exemplu: ὀμνυμι - ὀμνω, στρωννυμι - στρωνω, μειγνυμι - μειγνω (μιγνυμι).

21.2. Paradigmele temporale și modale ale verbelor în - μι

Terminațiile verbelor în -μι se aseamănă cu cele ale verbelor în -ω mai puțin la timpurile prezent și aorist. La prezent, imperfect și aorist 2, verbele în - μι nu folosesc vocalele de legătură ο / ε înaintea terminațiilor.

De asemeni, în conjugare, vocalele din rădăcină, ε, ο, α, apar adesea în varianta lor lungă η, ω, α.

O altă caracteristică a verbelor în - μι este faptul că și la prezent și imperfect indicativ ele prezintă, din start, o dublare a primei consoane din rădăcină (dublare, reduplicare), nu numai la perfect și mai-mult-ca-perfectul. La prezent și imperfect vocala din mijloc este ι (iota). Dacă rădăcina începe cu o vocală, atunci iota, ι, se plasează înaintea rădăcinii, cu spirit aspru.

Verb	rădăcină	rădăcină prezent
τιθημι	θε	τιθε
διδωμι	δο	διδο
ἴστημι	στα	ἴστα
ἴημι	ἔ, ἦ	ἴη

La aorist 1, diateza activă, sunetele caracteristice nu sunt ‘σα’ ci ‘κα’ (cf. la perfect). Paradigmele importante sunt:

21.2.1. Modul indicativ

1) Indicativ prezent activ

διδωμι	ἴστημι	τιθημι	-ἴημι
διδως	ἴστης	τιθης	-ἴης
διδωσι(v)	ἴστησι(v)	τιθησι(v)	-ἴησι(v)
διδομεν	ἴσταμεν	τιθεμεν	-ἴημεν ⁸
διδοτε	ἴστατε	τιθετε	-ἴετε
διδοασι(v)	ἴστασι(v)	τιθεασι(v)	-ἴασι(v)

⁸ În Lc. 11:4 se întâlnește ἄφιομεν.

2) Indicativ prezent mediu \ pasiv

δίδομαι	ἴσταμαι	τιθεμαι	--
δίδοσαι	ἴστασαι	τιθεσαι	--
δίδοται	ἴσταται	τιθεται	-ἴεται
διδομεθα	ἴσταμεθα	τιθεμεθα	--
δίδοσθε	ἴστασθε	τιθεσθε	--
δίδονται	ἴστανται	τιθενται	-ἴενται

3) Indicativ imperfect activ

ἔδιδουν	(nu în NT)	ἔτιθην	-ἴον (ἦφιον)
ἔδιδους	--	ἔτιθεις	--
ἔδιδου	--	ἔτιθει	-ἴεν (ἦφιεν)
ἔδιδομεν	--	ἔτιθεμεν	--
ἔδιδοτε	--	ἔτιθετε	--
ἔδιδοσαν	--	ἔτιθεσαν	--
(ἔδιδουν)			

4) Indicativ imperfect mediu \ pasiv

ἔδιδομην	ἴσταμην	ἔτιθεμην
ἔδιδοσο	ἴστασο	ἔτιθεσο
ἔδιδοτο	ἴστατο	ἔτιθετο
(ἔδιδετο)		
διδομεθα	ἴσταμεθα	ἔτιθεμεθα
δίδοσθε	ἴστασθε	ἔτιθεσθε
δίδονται	ἴσταντο	ἔτιθεντο

5) Indicativ aorist 1 și 2 activ

(aor.1)	(aor.2)	și (aor.1)	(cf. perf.)	(aor.1)
ἔδωκα	ἔστην	ἔστησα	ἔστηκα	ἔθηκα
ἔδωκας	ἔστης	ἔστησας	ἔστηκας	ἔθηκας

ἔδωκε(ν)	ἔστη	ἔστησε	ἔστηκε	ἔθηκε(ν)
ἔδωκαμεν	ἔστημεν	ἔστησαμεν	ἔστηκαμεν	ἔθηκαμεν
ἔδωκατε	ἔστητε	ἔστησατε	ἔστηκατε	ἔθηκατε
ἔδωκαν	ἔστησαν	ἔστησαν	ἔστηκαν	ἔθηκαν
(ἔδοσαν)	ἔστεκειν, etc. la m.m.pf.			

6) Indicativ aorist 2 mediu

ἔδομην	(nu în NT)	ἔθεμην
ἔδου	--	ἔθου
ἔδοτο	--	ἔθετο
(ἔδετο)		
ἔδομεθα	--	ἔθεμεθα
ἔδοσθε	--	ἔθεσθε
ἔδοντο	--	ἔθεντο

1) Indicativ aorist 1 pasiv

ἔδοθην	ἔσταθην	ἔτεθην
ἔδοθης	ἔσταθης	ἔτεθης
ἔδοθη	ἔσταθη	ἔτεθη
ἔδοθημεν	ἔσταθημεν	ἔτεθημεν
ἔδοθητε	ἔσταθητε	ἔτεθητε
ἔδοθησαν	ἔσταθησαν	ἔτεθησαν

21.2.2. Modul subjonctiv

Modul subjonctiv⁹ folosește doar timpurile prezent și aorist:

---

⁹ În NT nu apar formele de condițional-optativ ale verbelor în -μι.

1) Subjonctiv prezent activ¹⁰

δίδω	(nu în NT)	τιθω
δίδως	--	τιθης
δίδω	--	τιθη
δίδωμεν	--	τιθωμεν
δίδωτε	--	τιθητε
δίδωσι	--	τιθωσι

2) Subjonctiv aorist 2 activ

δω	[δύω]	στω	θω
δως	[δύης]	στης	θης
δω	[etc.]	στη	θη
δωμεν		στωμεν	θωμεν
δωτε		στητε	θητε
δωσι		στωσι	θωσι

3) Subjonctiv aorist 2 mediu

(nu în NT)	(nu în NT)	θωμαι
--	--	θη
--	--	θηται
--	--	θωμεθα
--	--	θησθε
--	--	θωνται

4) Subjonctiv aorist 2 pasiv

δοθω	σταθω	τεθω
------	-------	------

---

¹⁰ Subjonctivul prezent mediu \ pasiv nu este folosit în NT.

δοθης	σταθης	τεθης
δοθη	σταθη	τεθη
δοθωμεν	σταθωμεν	τεθωμεν
δοθητε	σταθητε	τεθητε
δοθωσι	σταθωσι	τεθωσι

21.2.3. Modul imperativ

La modul imperativ verbele în -μι urmează următoarele paradigme:

1) Imperativ prezent activ

διδου	(nu în NT)	τιθει	- ἴεις
διδωτω	--	τιθετω	- ἴετω
διδετε	--	τιθετε	- ἴετε
διδωσαν	--	τιθεωσαν	- ἴεωσαν

2) Imperativ prezent mediu \ pasiv

--	--	τιθεσο
--	--	τιθεσθω
--	--	τιθεσθε
--	--	τιθεσθωσαν

3) Imperativ aorist activ

δος	στηθι	θες	- ἕς
δοτω	στητω	θετω	- ἔτω
δοτε	στητε	θετε	- ἔτε
δωσαν,	στηωσαν,	θεωσαν,	- ἔωσαν
δωντων	σταντων	θεντων	

4) Imperativ aorist mediu

δου	(nu în NT)	θου
δοσθω	--	θεσθω
δοσθε	--	θεσθε
δοσθωσαν,	--	θεσθωσαν,
δοσθων	--	θεσθων

5) Imperativ aorist pasiv

δοθητι	σταθητι	τεθητι
δοθητω	σταθητω	τεθητω
δοθητε	σταθητε	τεθητε
δοθητωσαν	σταθητωσαν	τεθητωσαν

21.2.4. Modul Infinitiv

1) Infinitiv prezent

	D. activă	D. medie / pasivă
ἀφιημι	ἀφειναι	ἀφεισθαι
διδωμι	διδοναι	διδοσθαι
εἶμι	εἶναι	-----
ἴστημι	ἴσταναι	ἴστασθαι
συνιημι	συνειναι	συνιεσθαι
τιθημι	τιθεναι	τιθεσθαι

2) Infinitiv aorist

	D. activă	D. medie	D. pasivă
ἀφιημι	ἀφειναι	-----	-----
διδωμι	δουναι	δοσθαι	δοθηναι
εἶμι	-----	-----	-----
ἴστημι	στηναι	-----	σταθηναι
συνιημι	συνειναι	-----	-----

τιθημι θειναι θεσθναι τεθηναι

21.2.5. Modul Participiu

Participiile verbelor în - μι se conjungă la fel ca verbele în - ω.

1) Participiul prezent activ

M.	διδους	ίστας	τιθεις	- εις
F.	διδουσα	ιστασα	τιθειςα	- εισα
N.	διδον	ισταν	τιθεν	- εν

2) Participiu prezent mediu \ pasiv

M.	διδομενος	ισταμενος	τιθεμενος	--
F.	διδομενη	ισταμενη	τιθεμενη	--
N.	διδομενον	ισταμενον	τιθεμενον	--

3) Participiu aorist activ

M.	δους	στας	θεις	- εις
F.	δουσα	στασα	θειςα	- εισα
N.	δον	σταν	θεν	- εν

4) Participiu aorist mediu

M.	δομενος	-----	θεμενος
F.	δομενη	-----	θεμενη
N.	δομενον	-----	θεμενον

5) Participiu aorist pasiv

M.	δοθεις	σταθεις	τεθεις
F.	δοθειςα	σταθειςα	τεθειςα
N.	δοθεν	σταθεν	τεθεν

21.2.6. Formele principale ale verbelor în - μι

<i>Prezent</i>	<i>Viitor</i>	<i>Aorist</i>	<i>Perfect</i>	<i>Prezent M/P</i>	<i>Aor. pasiv</i>
διδωμι	δωσω	έδωκα	δεδωκα	δεδομαι	έδοθην
ίστημι	στησω	έστησα	έστηκα	έσταμαι	έσταθην
		έστην			
τιθημι	θησω	έθηκα	τεθεικα	τεθειμαι	έτεθην
-ίημι	-ήσω	-ήκα	-είκα	-έωμαι	-έθην
συνιημι		συνησω	συνηκα		
άφιημι	άφησω	άφηκα	άφεικα	άφειμαι	άφειθην
είμι	έσομαι	ήμην*			
		(impf.)			

21.3. Exerciții

1. Analizați următoarele exemple:

έαν όμολογωμεν τας άμαρτίας ήμων, πιστος, έστιν και άδικαιος, ίνα άφη ήμιν τας άμαρτίας και καθαριση ήμας άπο πασης άδικιας (1 In. 1:9)

γινου πιστος άχρι θανατου, και δωσω σοι τον σρτεφανον της ζωης (Αρоч. 2:10)

ίδου δεδωκα ύμιν την έξουσιαν του πατειν έπανω όφεων και σκορπιων και έπι πασαν την δυναμιν του έχθρου και ούδεν ύμας ού μη άδικηση (Lc. 10:19)

και ειπεν, που τεθεικατε αυτον– λεγουσιν αυτω, κυριε, ερχου και ιδε. (In. 11:37)

μητι ερχεται ο λυχνος ινα υπο τον μοδιον τεθη η υπο την κλινην– ουχ ινα επι την λυχνιαν τεθη... (Mc. 4:21)

ANEXA 1: FORMELE PRINCIPALE ALE VERBELOR

prezent	viitor	aorist A.	aorist P.	perfect A.	perfect P.
αγγέλλω	αγγελῶ	ἠγγειλα	ἠγγέλθην		ἠγγέλμαι
άγω	άξω	ἠγαγον	ἠχθην		ἠγάμαι
αίρω	άρῶ	ἠρα	ἠρθην	ἠρακα	ἠράμαι
αίτέω	αίτησω	ἠτησα		ἠτηκα	ἠτήμαι
ακούω		ἠκουσα		ἠκηκα	
άμαρτανω	άμαρτησω	ἠμαρτόν ἠμαρτησα		ἠμαρτηκα	
άναβαίνω	άναβησομαι	άνέβην			
άνιστημι	άναστησω	άνέστησα	άνεσταθην	άνέστηκα	άνέστημαι
άνοιγω	άνοιξα	ἠνέωξα	ἠνέχθην	άνέωγα	ἠνέωμαι
άπόλλυμι	άπολέσω	άπωλεσα		άπολωλεκα	
άρχω	άρξομαι	ἠρξαμην			
άφίημι	άφισσω	άφιῆκα	άφιέθην	άφιείκα	άφιέωμαι
βαίνω	βησομαι	έβην		βέβηκα	
βαλλω	βαλῶ	έβαλον	έβληθην	βέβληκα	βέβλημαι
βούλομαι	βουλησομαι				εβουληωην
γαμέω	γαμησω	έγημα	έγαμηθην	γεγαμηκα	
γίνομαι	γενησομαι	έγενόμην	έγενηθην	γέγονα	γεγένημαι
γινώσκω	γνώσομαι	έγνων	έγνωσθην	έγνωκα	έγνωσμαι
γράφω	γραψω	έγραψα	έγραψην	γέγραφα	γέγραμμαι
δεχομαι	δέξομαι	έδεξαμην	έδεχθην	δέδεγμαι	
διδασκω	διδάξω	έδίδαξα	έδίδαχθην		
δίδωμι	δώσω	έδωκα	έδοθην	δέδωκα	δέδομαι
δοκέω	δοξῶ	έδοξα			
διώκω	διώξω	έδίωξα	έδιώχθην		δέδιωμαι
δύναμαι	δυνησομαι	έδυναμην ἠδυναμην	ἠδυνασθην		
έγγιζω	έγγισω έγγιῶ	ἠγγισα		ἠγγικα	
έγείρω	εγερωῶ	ἠγειρα	ἠγέρθην	έγρηγορα	έγηγεμαι
εἰμι	έσομαι	ἠμην ἱμψ.			
έλπίζω	έλπιῶ	ἠλπισα		ἠλπικα	
έρχομαι	ελεύσομαι	έλθον		έληλυθα	
εσθίω	φαγομαι	έφαγον			
εύρισκω	εύρησω	εύρον	εύρέθην	εύρηκα	
έχω	έξω	έσχον		έσχηκα	
θέλω	θελησω	ἠθέλησα			
θησκω	θανοῦμαι	έθανον		τέθνηκα	
ίστημι	στησω	έστησα	έσταθην	έστηκα	
καίω	καύσω	έκαυσα	εκαύθην		κέκαυμαι
καλέω	καλέσω	έκαλεσα	εκληθην	κέκληκα	κέκλημαι
κλίνω	κλινῶ	έκλινα	εκλίθην	κέκλικα	
κρίνω	κρινῶ	έκρινα	εκριθην	κέκρικα	κέκριμαι

prezent	viitor	aorist A.	aorist P.	perfect A.	perfect P.
λαμβάνω	ληψομαι	ἔλαβον	ἐλημφθην	εἶληφα	εἶλημμαι
λέγω	ἔρω	εἶπον	ἔρρηθην	εἶρηκα	εἶρημαι
λείπω	λείψω	ἔλιπον	ἔλειφην	λέλοιπα	λέλειμμαι
μανθάνω		ἔμαθον		μεμάθηκα	
μέλλω	μελλήσω	ἤμελλον			
οἶδα	εἶδησω	εἶδον			
ὄραω	ὄψομαι	εἶδον	ὤθην	εὐόρακα	εὐόρακα
πάσχω		ἔπαθον		πέπονθα	
πίνω	πίομαι	ἔπιον			πέπωκα
πίπτω	πεσοῦμαι	ἔπεσον		πέπτωκα	
στέλλω	στελώ	ἔστειλα	ἔσταλην	ἔσταλκα	ἔσταλμαι
στρέφω	στρέψω	ἔστρεψα	ἔστραθην		ἔστραμμαι
συναγώ	συναξώ	συνήγαγον	συνήχθην		συνήγμαι
σώζω	σώσω	ἔσωσα	ἔσωθην	σέσωκα	σέσωσμαι
τάσσω	τάξω	ἔταξα	ἔταχθην	τέταχα	τέταγμα
τελέω	τελώ	ἔτέλεσα	ἔτελέσθην	τέτέλεκα	τέτελεσμαι
τίθημι	θήσω	ἔθηκα	ἔτέθην	τέθεικα	τέθειμαι
ὑπάγω	ὑπάξω	ὑπήγαγον	ὑπήχθην		ὑπήγμαι
φαίνω	φανοῦμαι	ἔφανα	ἔφην		
φέρω	οἶσω	ἤνεγκα	ἤνεχθην	ἐνηνοχα	
φεύγω	φεύξομαι	ἔφυγον		πέφευγα	
φοβέομαι		ἐφραβήθην			
χαίρω	χαρήσομαι	ἔχαρην			

ANEXA 2: ΛΥΩ, PARADIGMA VERBELOR ÎN -Ω

Timp Mod	Prezent A	prezent M/P	imperf. A	imperf. M/P	viitor A	viitor M
Indic.	λυω	λυομαι	ἔλυον	ἔλυομην	λυσω	λυσομαι
	λυεις	λυη	ἔλυες	ἔλυου	λυσεις	λυση
	λυει	λυεται	ἔλυε	ἔλυετο	λυσει	λυσεται
	λυομεν	λυομεθα	ἔλυομεν	ἔλυομεθα	λυσομεν	λυσομεθα
	λυετε	λυεσθε	ἔλυετε	ἔλυεσθε	λυσετε	λυσεσθε
	λυσουσιν	λυσονται	ἔλυον	ἔλυοντο	λυσουσιν	λυσονται
Subj.	λυω	λυομαι				
	λυης	λυη				
	λυη	λυηται				
	λυωμεν	λυωμεθα				
	λυητε	λυησθε				
	λυσουσιν	λυσονται				
Impv.	λυε	λυου				
	λυετο	λυεσθω				
	λυετε	λυεσθε				
	λυετοσαν	λυεσθωσαν				
		ν				
Opt.	λυοιμι	λυοιμην			λυσοιμι	λυσοιμην
	λυοις	λυοιο			λυσοις	λυσοιο
	λυοι	λυοιτο			λυσοι	λυσοιτο
	λυοιμεν	λυοιμεθα			λυσοιμεν	λυσοιμεθα
	λυοιτε	λυοισθε			λυσοιτε	λυσοισθε
	λυοιεν	λυοιντο			λυσοιεν	λυσοιντο
Part.	λυων	λυομενος			λυσων	λυσομενος
	λυσουσα	λυομενη			λυσουσα	λυσομενη
	λυσον	λυομενον			λυσον	λυσομενον
Infjn.	λυειν	λυεσθαι			λυσειν	λυσεσθαι

Timp Mod	orist1 A	orist1 M	orist3 P	orist3 γινωσκω	orist2 A λαμβανω	orist2. M λαμβανω
Indic.	ἔλυσα ἔλυσας ἔλυσε	ἔλυσαμην ἔλυσω ἔλυσατο	ἔλυθην ἔλυθης ἔλυθη	ἔγνων ἔγnows ἔγνω	ἔλαβον ἔλαβες ἔλαβε	ἔλαβομην ἔλαβου ἔλαβετο
	ἔλυσαμεν ἔλυσατε ἔλυσαν	ἔλυσαμεθα ἔλυσασθε ἔλυσαντο	ἔλυθημεν ἔλυθητε ἔλυθησαν	ἔγνωμεν ἔγνωτε ἔγνωσαν	ἔλαβομεν ἔλαβετε ἔλαβον	ἔλαβομεθα ἔλαβεσθε ἔλαβοντο
Subj.	λυσω λυσης λυση	λυσωμαι λυση λυσηται	λυθω λυθης λυθη	γνω γνως γνω	λαβω λαβης λαβη	
	λυσωμεν λυσητε λυσωσιν	λυσωμεθα λυσησθε λυσωνται	λυθωμεν λυθητε λυθωσιν	γνωμεν γνωτε γνωσιν	λαβομεν λαβητε λαβωσιν	
Impv.	λυσον λυσατο	λυσαι λυσασθω	λυθητι λυθητω	γνωθι γνωτω	λαβε λαβετω	λαβου λαβεσθω
	λυσατε λυσατωσαν	λυσασθε λυσασθωσαν	λυθητε λυθητωσαν	γνωτε γνωτων	λαβετε λαβετωσαν	λαβεσθε λαβεσθωσαν
Opt.	λυσαιμι λυσαις λυσαι	λυσαιμην λυσαιο λυσαιτο	λυθειην λυθειης λυθειη	γνοιην γνοιης γνοιη	λαβοιμι λαβοις λαβοι	λαβοιμην λαβοιο λαβοιτο
	λυσαιμεν λυσαιτε λυσαιεν	λυσαιμεθα λυσαισθε λυσαιεντο	λυθειμεν λυθειτε λυθειεν	γνοιημεν γνοιτε γνοιεν	λαβοιμεν λαβοιτε λαβοιεν	λαβοιμεθα λαβοισθε λαβοιεντο
Part.	λυσας λυσασα λυσαν	λυσαμενος λυσαμενη λυσαμενο ν	λυθεις λυθειςα λυθεν	γνους γνουσα γνον	λαβων λαβουσα λαβον	λαβομενος λαβομενη λαβομενον
Infin.	λυσαι	λυσασθαι	λυθηναι	γνωσαι	λαβειν	λαβεσθαι

Timp Mod	perfect A	perfect M/P	m.m.c. perfect A	m.m.c. perfect M/P
Indic.	λελυκα λελυκας λελυκε	λελυμαι λελυσαι λελυται	λελυκειν λελυκεις λελυκει	λελυμην λελυσο λελυτο
	λελυκαμεν λελυκατε λελυκασιν	λελυμεθα λελυσθε λελυνται	λελυκειμεν λελυκειτε λελυκεισαν	λελυμεθα λελυσθε λελυντο
Subj.				
Impv.				
Opt.	λελυκοιμι λελυκοις λελυκοι	λελυιμαι λελυισαι λελυιται		
	λελυκοιμεν λελυκοιτε λελυκοιεν	λελυιμεθα λελυισθε λελυινται		
Part.	λελυκως λελυκυια λελυκος	λελυμενος λελυμενη λελυμενον		
Infin.	λελυκεναι	λελυσθαι		

ANEXA 3: REGULI GENERALE PENTRU ACCENTE

I. Reguli generale

1. În afara unor excepții, toate cuvintele grecești primesc câte un singur accent.¹¹
2. Accentul ascuțit poate să cadă pe ultima, penultima și pe antepenultima silabă; accentul circumflex poate să cadă doar pe ultima or pe penultima silabă; accentul grav poate să cadă doar pe ultima silabă a unui cuvânt.
3. Accentul circumflex nu poate fi aplicat unei silabe scurte.
4. Dacă ultima silabă este lungă atunci:
  - 4.1. antepenultima nu poate primi accent.
  - 4.2. penultima, dacă are accent, are unul ascuțit.
5. Dacă ultima este scurtă, atunci o penultimă lungă, dacă are accent, nu poate avea decât un accent circumflex.
6. Un accent ascuțit pe ultima silabă a unui cuvânt se schimbă într-unul grav când cuvântul este urmat, fără vreun semn de punctuație, de un alt cuvânt, accentuat ori nu, ori de un grup de cuvinte.

II. Reguli pentru substantive

1. Accentul pe substantive rămâne pe aceeași silabă ca la nominativ singular, fiind guvernat de regulile generale și permițând două reguli de excepție (nr. 5 și nr. 11).
2. Atât în prima cât și în a doua declinare, când ultima silabă primește accent ascuțit la nominativ singular, atunci are accent circumflex la dativ și genitiv, singular și plural, iar în rest păstrează accentul ascuțit.

---

¹¹ Cf. D.A. Carson, *Greek Accents. A Student's Manual*, Grand Rapids, MI: Baker Books, 1995, pp. 149-155.

3. Atât în prima cât și în a doua declinare, când ultima la nominativ singular are accent circumflex, accentul circumflex se păstrează pe ultima silabă la toate formele de singular.
4. Vocala α din ultima silabă la nominativ și acuzativ plural, pentru substantive neutre, este considerată întotdeauna scurtă.
5. Substantivele de declinare întâi (numai) prezintă o excepție la genitiv plural: genitivul plural la declinare întâi *trebuie* să aibă accent circumflex pe ultima silabă, indiferent ce accent are ori unde cade accentul la nominativ singular.
6. Vocala α în ultima silaba a tuturor substantivelor de declinare întâi, la acuzativ plural, este întotdeauna considerată lungă.
7. Substantivele de declinare întâi care se termină în α ori $\alpha\varsigma$, cu α în ultima silabă fiind lungă or scurtă la nominativ singular, aceasta rămâne la fel, respectiv lungă ori scurtă, vocativ și la acuzativ singular.
8. Vocala α din ultima silabă a subst. feminine de prima declinare este considerată lungă, la genitiv singular și la dativ singular.
9. Vocala α din vocativul subst. masculine de prima declinare este considerată scurtă, mai puțin cazul în care nominativul lor singular are o ultimă silabă lungă în $-\alpha\varsigma$, caz în care α la vocativ este lungă.
10. Ori de câte ori un α apare în silaba ultimă a acuzativului singular ori a acuzativului plural a substantivelor de declinare a treia, acel α este scurt.
11. Substantivele monosilabice de declinare a treia au în mod normal accent pe ultima la genitivul și dativul ambelor numere. La genitiv plural acest accent trebuie să fie circumflex; în rest este accent ascuțit.
12. Substantivele de declinare a treia a căror rădăcină se termină în $-\alpha\upsilon\tau$ și a căror dativ plural are o penultimă care poate fi și lungă și scurtă, vor avea acea silabă lungă - dacă ea este accentuată.
13. Substantivele de declinare a treia de tipul al doilea în $-\epsilon\varsigma$ respectă, în toate inflexiunile, mai puțin la nominativ / acuzativ singular, regula 2 a participiilor (verbe). (În verbele de contracție, dacă cel puțin una din silabele contrase are accent, atunci silaba rezultantă este și ea accentuată).

13.1. dacă rezultanta este o penultimă sau antepenultimă, și este accentuată, atunci accentul ei respectă regulile generale.

13.2. dacă rezultanta este o ultimă și este accentuată, atunci accentul trebuie să fie circumflex.

14. Substantivele care se termina în - ις la nominativ singular și în - εως la genitiv singular constituie o excepție importantă de la regula generală 4.1, conform căreia, dacă ultima silabă este lungă atunci antepenultima nu poate primi accent. Această excepție are loc doar la genitiv singular și plural.

III. Reguli pentru verbe

1. Accentul verbelor regulate este regresiv, adică tinde să fie plasat cât mai în interior, spre antepenultima.

2. în verbele de contracție, dacă cel puțin una din silabele contrase are accent, atunci silaba rezultantă este și ea accentuată.

2.1. dacă rezultatul contragerii este o penultimă sau antepenultimă, și este accentuată, atunci accentul ei respectă regulile generale.

2.2. dacă rezultatul contragerii este o ultimă și este accentuată, atunci accentul trebuie să fie circumflex.

3. În verbele compuse accentul nu poate să depășească, în interior, augmentul.

4. Prezentul infinitiv în toate diatezele are accent regresiv.

5. Atunci când α se află pe ultima silabă la aorist 1, diateza activă sau la timpul perfect diateza activă, este întotdeauna scurt.

6. Aoristul 1 la modul infinitiv, diateza activă, primește accent pe penultima.

7. Verbele la imperativ aorist 2, persoana 2a, nu urmează regula recesiunii accentului.

8. La infinitiv aoristul 2 are accent circumflex pe ultima.

9. La viitor, diateza activă și medie, verbele lichide au aceleași accente ca și verbele în - εω la timpul prezent, diateza activă sau medie.

10. Aoristul 2 la imperativ, diateza medie, pers. 2, sing., are accent circumflex pe ultima ; iar aoristul 2 la infinitiv diateza medie, are accent pe penultima.

11. Perfectul la infinitiv, diateza activă și medie-pasivă, are accent pe penultima.

12. Aoristul pasiv la infinitiv are accent circumflex pe penultima.

13. La modul subjonctiv, aoristul 1 pasiv nu respectă regula accentului regresiv.

14. La verbele de contracție în - αω dacă silaba contrasă conține un α în centrul ei, sau un α, atunci silaba respectivă este lungă.

15. La verbele de contracție în - οω regula 2.2 are întâietate asupra excepției care spune că diftongi αι și οι sunt scurți, dacă se află în poziție finală.

16. La verbele în - μι, în NT, în afară de εἶμι (adică τιθημι, δίδωμι, ἴσθημι), se aplică următoarele excepții:

16.1 la subjonctiv activ, prezentul și aoristul 2 au întotdeauna accent circumflex pe vocala lungă.

16.2 prezentul infinitiv activ are accent ascuțit pe penultima.

16.3 la participiu, prezent activ și aorist 2, accentul nu este regresiv.

17. La toate verbele compuse cu o prepoziție, accentul nu poate cădea mai departe, în interior, decât la o silabă în spatele verbului propriu-zis.

IV. Reguli pentru adjective

1. Adjectivele de prima și a doua declinare respectă regulile de accentuare ale substantivelor de declinarea respectivă (1, 2, 4, 6).

2. Adjectivele de prima și a doua declinare care au rădăcină terminată în vocală ori în consoana ρ (și care, în consecință, au sufixul α la feminin singular la toate cazurile), au α lung în silaba penultimă a tuturor formelor de singular feminin.

3. Adjectivele de declinarea a treia adoptă regulile de accentuare, 1,4, și 10 de la substantive.

4. Adjectivele de declinare a treia de tipul 2 (în – ες) respectă regula 2 a verbelor (inclusiv 2.1 și 2.2), excepție făcând nominativul singular, feminin și masculin.
5. Adjectivele mixte, de declinare a 3a și a 1a, respectă în mod normal regula 3 (adjective), dar și regulile 11 și 12 de la substantive, la masculin și neutru. La genul feminin, însă, respectă regulile de accentuare a substantivelor de declinare 1.
6. Comparativele și superlativele în – τερος și – τατος (care înlocuiesc ζ-ul final la nominativ masculin, la declinările 1 și 2) respectă regulile 1 și 2 de la adjective.
7. Toate participiile de aorist 2, diateza activă, au aceleași accente ca formele corespunzătoare ale participiului prezent al lui εἶμι.
8. La modul participiu timpul prezent, mediu-pasiv, aorist 1 mediu, și aorist 2 mediu, precum și la prezentul verbului neregulat δυνάμει, accentul de pe participiu este regresiv. La participiul perfect, diateza medie și pasivă, însă, accentul cade întotdeauna pe penultima.

ANEXA 4: ÎMPARTIREA PE SILABE¹²

Numărul de silabe într-un cuvânt grec este dat de numărul de vocale sau de diftongi din acel cuvânt. De exemplu, ἄληθεια se desparte ἄ-λη-θει-α.

Pronunția cuvintelor și împărțirea în silabe respectă următoarele reguli:

a. O consoană singură aflată între două vocale, într-un cuvânt, trece și formează silabă cu cea de a doua vocală: ἄ-γω, σο-φι-ζω.

b. Orice grup de consoane care poate fi folosit (sau întâlnit) la începutul unui cuvânt în limba greacă - dacă apare în alte cuvinte grecești va fi lăsat nedespărțit și va intra în silaba următoare (aici sunt incluse și grupele de consoane care încep cu μ sau ν sau μν, și care vor forma, și ele, silabă cu vocala următoare): τυ-πτω, ὀ-γδοος, ἄ-στρον, ἐ-ξθος, ἐ-θνος, λι-μνης.

c. Un grup de consoane care nu apar folosite la începerea unui cuvânt, vreodată, va fi despartit și va forma două silabe: ἄν-θος, ἐλ-πις, ἐρ-γμα. Consoanele duble vor fi și ele despartite în două silabe diferite: θαλατ-τα, θαλασ-σα.

d. Cuvintele compuse se despart în silabe la locul compunerii (la literele unde s-a făcut alăturarea): εἰσ-φερω, προσ-φερω, ἄν-αγω, εἰσ-αγω, συν-εχω (totuși, scriitorii antici scriau adesea și în felul acesta: ἄ-ναγω, εἰ-σαγω, προ-σελθε-ιν, ἐ-ξαγω, δυ-σαρεστος).

e. Litera sigma, σ, atunci când este urmată de una sau mai multe consoane, este fie atașată silabei anterioare (ἄ-ρισ-τος), sau formează silabă împreună cu consoana următoare (ἄ-ρι-στος) (scriitorii antici nu erau consecvenți și există și împărțiri de felul: ἄ-ρις-στος).

¹² H. W. Smyth, *Greek Grammar (First Edition)*, Part 1 §§138-141, pp. 34-35.

f. Scriitorii antici combinau uneori cuvintele alăturate, formând silabe care indicau pronunția combinată nu împărțirea separată a fiecărui cuvânt: ἐκ τουτου era pronunțat și împărțit în silabe, sub forma: ἐ-κτου-του.

În expunerea lui Goetchius, principalele reguli pentru despărțirea în silabe sunt următoarele:¹³

(a) O consoană singură, aflată între două vocale, va trece la silaba următoare, ca în exemplul: λυ-σο-με-θα.

(b) Orice grup de consoane care poate fi folosit la începutul unui cuvânt în limba greacă va trece la silaba următoare: πι-στευ-ο-μεν, ἄ-θλη-σις, μι-κρος, τι-κτω, κρυ-πτω.

(c) O consoană urmată de μ sau de ν va trece la silaba următoare, ca în exemplele: πρα-γμα, μι-μνη-σκο-μαι.

(d) Celelalte grupări de consoane se divid trecând la silabe diferite: ἐλ-πις, ἐρ-χο-μαι.

(e) Cuvintele compuse se împart în silabe la punctul de compunere: εις-ηλ-θον, προσ-ερ-χε-ται.

ANEXA 5: VOCABULAR SELECTIV

A

Ἄβρααμ	- Avraam
ἄβυσσος, ου	- abis, locuința morților, a demonilor
ἄβαρης, ου	- povară
ἄββα	- tată (ebraism).
ἀγαθοποιεω	- a face ce este bun, bine
ἀγαθος,-ης,-ον	- bun,-ă
ἀγαθωσυνη, ης	- bunătate, generozitate
ἀγαλλιασις, εως	- bucurie extremă, entuziasm
ἀγαλλιαω,	- a se bucura (cu entuziasm)
ἀγαμος, ου	- necăsătorit, -tă
ἀγανακτεω	- a fi indignat, mânios
ἀγανακτησις, εως	- indignare
ἀγαπαω	- a iubi
ἀγαπη, ης	- dragoste
ἀγαπητος,-ή,-ον	- iubit,-ă
ἀγγελια, ας	- veste, mesaj, comandă (εὐαγγελιον)
ἀγγελω	- a vesti, a spune
ἄγιος,-α,-ον	- sfânt,-ă
ἀγιαζω	- a sfinți
ἀγιασμος, ου	- sfințire, consacrare, dedicare
ἀγκαλη, ης	- mână (braț)
ἀγνιζω	- a purifica, a curăți
ἀγνοεω	- a nu înțelege, a nu ști, a nu cunoaște
ἀγοραζω	- a răscumpăra, a elibera
ἀγορα, ας	- piață

¹³ Goetchius, *The Language of the New Testament*, p. 318, n.2.

ἄγω	- a conduce
ἄγωγη, ης	- a mod de viață, purtare
ἄγωνιζομαι	- a lupta, a se întrece în competiție
ἄδελφης, ης	- soră
ἄδελφος, ου	- frate
ἄδηλοτης, ητος	- nesiguranță
ἄδιαλειπτως	- constant, mereu
ἄδικια, ης	- nedreptate, încălcare de lege
ἄδικημα, τος	- vină, păcat
ἄδολος, ον	- pur, neamestecat
ἄδω	- a cânta
ἄδυνατος, ον	- imposibil
ἄζυμος, ή, ου	- fără aluat, nedospit, -ă
ἄηρ, ερος	- văzduh, aer, atmosferă
ἄθετεω	- a respinge, a refuza, a ignora, a anula
ἄθλεω	- a lupta într-o competiție, a concura
αἷμα, τος	- sânge
αἶρω	- a ridica, a scoate, a desființa, a distruge
αἶρεσις, εως	- alegere, erezie, sectă, partidă
αἶτεω	- a cere
αἶων, ος	- epocă
αἰωνιος, -ον	- etern, -ă, veșnic, -ă
αἰνιγμα, τος	- enigmatic, obscur, neclar
αἰσθανομαι	- a înțelege, a pătrunde rațiunea, sensul
αἰσθησις, εως	- înțelegere, rațiune
αἰσχος, ας, ον	- rușinos, necinstit, indecent
αἶτεω	- a cere
αἶτια, ας	- cauză, sursă, motiv
ἄκολουθεω	- a urma
ἄκουω	- a auzi
ἄκριβεια, ας	- exactitate, precizie
ἄλαζονεια, ας	- mândrie

ἄλλα	- dar
ἄλας	- sare (ἄλς, ἄλος)
ἄλλαχοθεν	- în altă parte
ἄλεκτωρ, ορος	- cocos
ἄληθεια, ας	- adevăr
ἄληθης, -ες	- adevărat, -ă, cinstit, -tă
ἄληθινος, -η, -ον	- adevărat, -ă
ἄλληγορεω	- a alegoriza, a vorbi alegoric
ἄλιευω	- a pescui
ἄλλος, -α, -ον	- altul, -a (de același fel)
ἄλλοτριος, -α, -ον	- străin, -ă
ἄλογος, ον	- nerațional, sălbatic, necivilizat
ἅμα	- împreună; cu Dat. împreună cu
ἁμαρτανω	- a păcătui
ἁμαρτια, ας	- păcat
ἁμαρτωλος, ον	- păcătos
ἄμην	- amin, așa să fie
ἄμνος, ου	- miel
ἄν	- dacă
ἄνα	- prop cu Ac. în sus, între
ἄναβαινω	- a urca
ἄναγιωσκω	- a citi
ἄνατρεπω	- a răsturna
ἄνακγη, ης	- necesitate, necaz, nevoie, limitare
αἰνιγμα, τος	- imagine obscură, neclară
αἶρεομαι	- a alege, a prefera
αἶρεσις, εως	- erezie, partidă
αἶρω	- a ridica, a lua pe sus, a distruge
αἶτεω	- a cere, a întreba
ἄκουω	- a auzi
ἁμαρτανω	- a păcătui
ἄναβαινω	- a urca, a merge în sus

ἀναλαμβάνω	- a ridica, a purta, a căra
ἀναλημψις, εως	- ridicare, înălțare, moarte
ἀναχωπεω	- a se retrage
ἀναζαω	- a reveni la viață
ἀνεμος, ου	- vânt
ἀνιστημι	- a se ridica (din morți), a numi
ἀνηρ, ἄνδρος	- bărbat, soț
ἀνθρωποκτονος, ου	- ucigaș, asasin
ἀνθρωπος, ου	- om
ἀνοιγω	- a deschide
ἀνωθεν	- de sus, din nou
ἀντι	- prep. cu Gen. împotriva, în loc (de)
ἀνω	- sus, deasupra
ἀξιος, -α, -ον	- vrednic, -ă
ἀπαγχω	- a [se] spânzura
ἀπαγω	- a conduce (în afară)
ἀπας, ἀπασα, ἀπαν	- tot (toată), întreg, întreagă
ἀπερχομαι	- a pleca
ἀπεχω	- a primi deplin
ἀπο	- prep cu Gen. de la, din
ἀποθνησκω	- a muri
ἀποκαλυπτω	- a face cunoscut
ἀποκειμαι	- a păstra, a rezerva
ἀποκρινομαι	- a răspunde
ἀπολλυμι	- a distruge, a pierde
ἀποστελλω	- a trimite
ἀποστολος, ου	- apostol
ἀπτω	- a atinge
ἀρπαζω	- a apuca, a prinde
ἄρτος, ου	- pâine
ἀρχη, ης	- început
ἀρχομαι	- a începe

ἀρχων, -οντος	- stăpânitor, conducător
ἀσθενεια, ας	- slăbiciune
ἀσθενεω	- a se îmbolnăi
ἀσπασμος, ου	- salutare
ἀστηρ, -ερος, ου	- stea
αὐλη, ης	- staul
αὐτος, -ης, -ος	- pron. pers., 3 per. sg. - el, ea
ἀφιημι	- a lăsa, a părăsi
ἀφησις, εως	- iertare
ἀχρι(ς)	- Gen. până [când], în timp ce

B

βαθος, -ους, τος	- adâncime
βαθυσ, -εις, -υς	- adânc, -ă
βαλλω	- a arunca
βαινω	- a merge
βαπτίζω	- a boteza, a spăla
βαπτω	- a cufunda
βαρεω	- a împovăra, a copleși
βασιλεια, ἡ	- împărăție
βασιλευς, -εως, ὁ	- rege, suveran
βασιλικος, -ης, -ον	- funcționar împărătesc
βασταζω	- a purta
βδελυγμα, τος	- detestabil, spurcat
βεβαιος, α, ον	- ferm, confirmat, nezguduit
βιβλιον, τος	- carte mică
βια, ας	- forță, violență
βιος, ου	- viață (biologică)
βλεπω	- a vedea

βοαω	- a striga
βουλομαι	- a dori
βραβειον, ου	- premiu
βραβευω	- a arbitra, a judeca
βρωμα, τος	- hrană solidă, tare
βρωσις, εως	- hrană, mâncare, masă
βουλομαι	- a dori
βους, βοος	- bou, vacă

Γ

Γαλιλαια, ή	- Galilea
γαμεω	- a se căsători
γαμος, ου	- căsătorie, nuntă
γαρ	- căci, pentru
γαστηρ,-τρος	- matrice
γε	- cu siguranță, chiar
γενναω	- a da naștere
γενος,-ους, τος	- rasă, neam
γερων, οντος	- bătrân
γεωργεω	- a cultiva teren, a practica agricultura
γη, ης	- pământ
γινομαι	- a deveni
γινωσκω	- a cunoaște
γλωσσα, ης	- limbă
γνωσις, εως	- cunoaștere
γνωριζω	- a face cunoscut, a descoperi
γογγυζω	- a se plânge, a murmura
γονευς, εως	- părinte
γονυ, γονατος	- genunchi
γραμμα, ατος, τος	- literă

γραμματευς, εως	- copist, cărturar
γραφη, ης	- scriere
γραφω	- a scrie
γρηγορευω	- a fi treaz, a veghea
γυνη, αικος	- femeie, soție

Δ

δαιμονιον, τος	- demon
δακνω	- a mușca
δακρυω	- a plânge
δε	- dar, însă, dimpotrivă
δεομαι	- a cere
δεχομαι	- a primi
δεω	- a lega
δει	- 3 pers. sg. δεω - trebuie
δειγμα, τος	- exemplu, avertizare
δευτε	- vino! (comandă)
δη	- cu adevărat
δηλος, η, ον	- evident
δηλωω	- a arăta, a face cunoscut
δια	- Gen.- prin, peste; Ac.- din cauză, datorită
διαβαινω	- a traversa
διαβαλλω	- a acuza
διαβολος, ου	- diavol
διαγινωσκω	- a analiza, a investiga, a decide
διαθηκη, ης	- testament
διακονεω	- a sluji, a servi
διακονος, ου	- slujitor (diacon)
διακρινω	- a ealua, a disputa, a ezita, a judeca

διαλογιζομαι	- a discuta, a argumenta
διαλεγομαι	- a disputa, a dezbate
διαμενω	- a sta, a rămâne, a continua
διαμαχομαι	- a protesta vehement
διαμεριζω	- a împărți
διανοιγω	- a deschinde mintea, a explica
διανοια, ας	- minte, intelect
διασπειρω	- a împrăști
διασπορα, ας	- diaspora, împrăștiere
διαφευγω	- a evada, a scăpa
διαφθειρω	- a se distruge, a se ruina, a decădea
διδασκαλος, ου	- învățător, dascăl
διδασκω	- a învăța, a preda
διδαχη, ης	- învățătură
διδωμι	- a da
δικαιος, -α, -ον	- drept / cinstit, -ă, neprihănit, -ă
δικαιοσυνη, ης	- neprihănire, dreptate, îndreptățire
δικαιοω	- a îndreptăți.
διερωταω	- a învăța prin întrebări
διωκω	- a persecuta, a urmări
καταδιωκω	- a persecuta, a urmări
δοκεω	- a părea, a crede, a gândi
δολιος, -α, -ον	- înșelător, -oare
δοξα, ης	- slavă, glorie
δοξαζω	- a slăvi
δουλος, ου	- rob, sclav
δρακων, οντος	- balaur (diavolul)
δρομος, ου	- drum, curs, cale (a ieții)
δυναμαι	- a putea, a fi capabil
δωρον, ου	- dar, cadou

E

εαν	- dacă
εαω	- a permite, a îngădui
εαυτου, εαυτων	- pr. refl. 3 gen. - însuși, -săși; înșiși, -sele
εγγιζω	- a se apropia
εγγυς	- aproape
εγειρω	- a învia
εγω	- pron. pers., 1 sg. - eu
εθνος, εθνους,	- națiune, popor
εθος, ους	- obicei, practici, tradiție
ει	- dacă
ει μην	- cu siguranță, categoric
ει μη	- doar, doar dacă, numai dacă
ειμι	- a fi
ειπαν, ειπον	- am spus (aor.2 al lui λεγω)
ειρηνη, η	- pace
εις	- Ac. - în, spre, pentru
εισαγω	- a conduce înăuntru
εισερχομαι	- a intra
εισπορευομαι	- a merge înăuntru
εκ	- Gen. din, de la, de pe
εκβαλλω	- a arunca afară
εκει	- acolo
εκεινος, -η, -ο	- pron. dem. dep. - acela, aceea
εκκλησια, ας	- biserică, adunare
εκπορευομαι	- a merge afară
εκχεω	- a vărsa
ελεεω	- a avea milă
ελπις, ελπιδος	- speranță
ελπιζω	- a spera
εμβλεπω	- a privi, a considera

ἔμος, -η,-ον	- meu, mea
ἐμαντος	- pron. refl., 1 sg./pl. – eu însumi
ἐμπροσθεν	- înainte, în față
ἐν	- Dat.- în
ἐν	- numeral card., n. - unul
ἐναντι (ἐναντιον)	- Gen. în față, în prezența
ἐνδω	- a [se] îmbrăca
ἐντολη, ης	- poruncă
ἐξαγω	- a conduce afară
ἐξανατελλω	- a produce
ἐξερχομαι	- a ieși, a pleca
ἐξουσια, ας	- putere, autoritate
ἐξω	- afară, în exterior
ἑορτη, ης	- sărbătoare, zi de sărbătoare
ἐπαγγελια, ας	- promisiune (făgăduință)
ἐπαυριον	- mâine
Ἐπαφρας, ὁ	- Epafras
ἐπι	- Gen.- pe, în; Dat. - deasupra; - Ac.- spre, împotriva
ἐπικαλεω	- a chema, a numi
ἐπιθυμια, ας	- poftă
ἐπισταμαι	- a ști, a înțelege
ἐπιστολη, ης	- scrisoare, epistolă
ἐπιστρεφω	- a se întoarce
ἐπιφανεια, ας	- apariție, venire
ἐποικοδομεω	- a zidi, a consolida
ἐργον, ου	- lucrare
ἐρημος, ου	- pustiu
ἐρχομαι	- a veni
ἐριζω	- a se certa, a protesta
ἐρμηνευω	- a explica, a interpreta, a traduce
ἐρωταω	- a se ruga, a întreba

ἐσθιω	- a mânca
ἔσχατος,-η,-ον	- ultim,-ă
ἔσω	- înăuntrul
ἕτερος,-α,-ον	- alt,-ă (de alt fel)
ἔτοιμαζω	- a pregăti
ἔτοιμος,-η,-ον	- pregătit,-ă, gata
εὖ	- bine, bun
εὐαγγελιζω	- a evangheliza
εὐαγγελιον, ου	- evanghelie
εὐδοκεω	- a place, a fi mulțumit
εὐθεως	- îndată
εὐθυς	- imediat
εὐλογεω	- a binecuvânta
εὐλαβεια, ας	- evlavie, reverență, teamă de divinitate
εὐνοεω	- a se împrieteni, a avea intenții bune.
εὐοδοω	- a reuși în călătorie
εὕρισκω	- a găsi, a descoperi, a afla
εὐσεβεω	- a se închina
εὐχαριστεω	- a mulțumi
εὐχαριστια	- mulțumire, recunoștință
εὕχη, ης	- rugăciune
εὕρηστος, ου	- folositor, benefic
εὐψυχεω	- a fi încurajat
ἐφημερος, ου	- zilnic
ἐφιστημι	- a se apropia, a fi prezent, a insista
ἐχθρα, ας	- dușmănie, ostilitate
ἐχθρος,-ας,-ον	- dușman,-ă, inamic,-ă
ἔχω	- a avea
ἕως	- până (când)

Z

ζαω	- a trăi
Ζεβεδαιος, ό	- Zebedei
ζευγος, ους (ζυγος, ου)	- jug
ζηλευω	- a fi zelos, a avea rână
ζηλω	- a fi gelos, a fi interesat
ζημιωω	- a pierde, a pedepsi
ζητεω	- a căuta
ζωη, ης	- viață
ζωνη, ης	- centură, curea
ζωον, ου	- creatură vie, ființă
ζωοποιεω	- a da viață, a aduce la viață

H

ή	- sau; ή... ή, ori... ori
ήδη	- deja
ήδεως	- cu bucurie, bucuros
ήδονη, ης	- plăcere, pasiune
ήκω	- a veni, a sosi
ήλιος, ου	- soare
ήλικια, ας	- vârstă, lungimea ieții
ήμερα, ας	- zi
ήσυχια, ας	- liniște, tăcere
Ησαίας, ό	- Isaia

Θ

θαλασσα, ης	- mare
θανατος, ου	- moarte
θανατω	- a da la moarte, a ucide

θνησκω	- a muri
θαρσος, ους	- curaj
θαυμαζω	- a se mira
θεαομαι	- eu privesc
θελημα,-τος, το	- voință, dorință, voie
θελω	- a dori, a vrea
θεος, ου	- Dumnezeu, zeu, zeiță
θεα, ας	- zeiță
θειοτης, ες	- dumnezeire, natură divină
θεοπνευστος, ον	- insuflare divină, inspirație
θελω	- a dori, a rea
θεμελιοω	- a pune temelie, a fundamenta ferm
θεραπευω	- a vindeca
θεριζω	- a secera
θεωρεω	- a veghea, a vedea, a observa, a percepe
θεωρια, ας	- vedere, spectacol
θησαυρος, ου	- comoară, tezaur
θλιψις, εως	- necaz, încercare grea, suferință
θρησκεια, ας	- religie, închinare
θριξ, τριχος	- fir de păr
θρυπτω	- a rupe în bucăți
θυγατηρ, τρος	- fată
θυμος, ου	- mânie, furie, revoltă
θυρα, ας	- ușă, poartă
θυρωρος, ου	- portar
θυρεος, ου	- scut
θυσια, ας	- jertfă, sacrificiu
θυω	- a jertfi, a tăia animal pentru jertfă

I

ἴαομαι	- a vindeca, a se restabili
ἴδιος,-α,-ον	- propriu, personal
ἱερον, ου	- templu
ἱεροσολυμα, ἡ	- Ierusalim
Ἰησους, ὁ	- Isus
ἱκανος,-ης,-ον	- vrednic,-ă, potrivit,-ă
ἱλασμος, ου	- ispășire
ἱματιον, ου	- haine, îmbrăcăminte, manta
Ἰορδανης, ὁ	- Iordan (râul)
Ἰουδαια, ἡ	- Iudea
Ἰουδας, ὁ	- Iuda
Ἰσραηλ, ὁ	- Israel
ἴστημι	- a sta (în picioare)
ἰσχυρος,-ας,-ον	- tare, puternic,-ă
ἰχθυς, -θυος	- pește
Ἰωαννης, ὁ	- Ioan

K

κἀγω	- și eu
καθαριζω	- a curăța
καθευδω	- a dormi (în moarte)
καθημαι	- a șede
καθως	- tot așa, așa cum
και	- și
καινος,-ης,-ον	- nou,-ă
καιω	- a lumina, a păstra lumina, a arde
κἀκεινος,-η,-ο	- și acel, aceea
κακια, ας	- răutate, necaz, rău, nelegiuire
κακος,-ης,-ον	- rău, rea
κακοπαθεω	- a suferi, a îndura, a suporta

κακοποιεω	- a face răul
καλεω	- a chema (pe cineva)
καλος,-ης,-ον	- frumos,-oasă, bun,-ă
καλως	- bine (κακως, rău, greșit)
Κανα, ἡ	- Cana
καρδια, ας	- inimă
καρπος, ου	- rod (fruct)
καρποφορεω	- a produce, a aduce roade (fruct)
καρφος, ου	- pai
κατα	- Gen.- în jos; Ac.- peste tot
καταβαινω	- a coborâ
καταλαμβανω	- a obține, a apuca
καταλυω	- a distruge
καταργεω	- a anula, a aboli
καταρτιζω	- a uni
κατευθυνω	- a îndrepta
Καφαρναουμ, ἡ	- Capernaum
κερμα,-ματος	- bani
κερματιστης, ου	- schimbător de bani
κηρυσσω	- a predica, a proclama
κηρυγμα, -ματος	- proclamare, predică
κλειω	- a închide
κλεπτης, ου	- hoț
κλεπτω	- a fura
κλινω	- a apleca
κοινωνια, ας	- părtășie
κοιλια, ας	- stomac, abdomen
κολλυβιστης, ου	- monedă
κοπιαω	- a munci din greu, a obosi
κοπτω	- a tăia
κοσμος, ου	- lume
κραζω	- a striga

κρατεω	- a apuca, a se prinde de ceva
κρειπτον	- mai bine, superior
κριμα,-τος	- judecată
κρινω	- a judeca
κρυπτω	- a ascunde, a [se] ascunde
κτιζω	- a crea
κυριος, ου	- domn
κωφος,-η,-ον	- surd,-ă

Λ

λαλεω	- a vorbi
λαμβανω	- a lua, a obține, a alege
λαμπω	- a da lumină, a lumina
λαος, ου	- popor
λατρηια, ας	- închinare, ritual
λατρευω	- a se închina
λεγω	- a spune
λειπω	- a lipsi, a fi insuficient
λειτουργεω	- a sluji, a se închina
λεπρος, ου	- lepros
λευκος, η, ον	- alb, albă
ληστης, ου	- tâlhar
λιθος, ου	- piatră, stâncă
λιμην, ενος	- port
λιμνη, ης	- lac
λογος, ου	- cuvânt
λογια, ων	- colecție de cuvântări, de ziceri
λογιζομαι	- a socoti, a considera, a gândi, a reflecta
λογικος, η, ον	- logic, rațional, spiritual
λυκος, ου	- lup

λυπεω	- a suferi
λυτρον, ου	- mijloc, sau cale de răscumpărare
λυτροομαι	- a răscumpăra, a elibera
λυτρωσις, εως	- răscumpărare, eliberare
λυχνος, ου	- lampă, lumină
λυω	- a dezlega

Μ

μαθητης, ου	- ucenic
μακαριος,-α,-ον	- fericit,-ă, binecuvântat,-ă
μακροθυμεω	- a fi îndelung răbdător, a suporta
μανθανω	- a învăța, a face ucenici
μαρτυρεω	- a mărturisi
μαρτυρια, ας	- mărturisire
μαρτυρομαι	- a da mărturie solemnă, a insista
μαρτυς, μαρτυρος	- martor, martir
ματαιος, α, ον	- zadarnic, deșertăciune, fără preț
μαχομαι	- a [se] lupta
μαχαιρα, ης	- sabie
μεγας, -αλη, -α	- mare
μεθερμηνεω	- a interpreta
μεθη, ης	- beție
μεθοδεια, ας	- înșelătorie, truc, șmecherie
μελει	- e important... (impersonal)
μελλω	- a fi în curs de..., a fi destinat, a deveni
μελος,-ους, τος	- membru, partea de trup
μελω	- a avea grijă (de cineva sau ceva)
μεν	- de fapt, într-adevăr
μενω	- a rămâne
μερις, ιδος	- bucată, parte

μερος, ους	- bucată, parte
μεριζω	- a despărți
μεσος,-η,-ον	- mediu,-ie, mijlociu,-ie; μεσον = între
μεσιτευω	- a garanta, a confirma
μεσιτης, ου	- intermediar
μεσοω	- a fi în mijloc
μετα	- Gen.- cu; Ac.- după
μεταγω	- a călăuzi
μετανοια, ή	- pocăință
μετανοεω	- a se pocăi, a se întoarce, a se schimba
μεταστρεφω	- a schimba, a deforma
μετεχω	- a împărtăși, a mânca, a aparține
Μεσσιας, ό	- Mesia, Unsul
μεχρι	- Gen. – până la
μη	- nu (folosit cu timpuri fără modul indic.)
μητηρ, μητρος, ή	- mamă
μικρος, - ας, - ον	- mic,-ă
μιμεομαι	- a imita, a urma exemplul cuiva
μισεω	- a urî
μισθος, ό	- plată
μισθωτος, ό	- cel plătit, cel angajat
μνεια, ας	- aducere aminte
μνημειον, ου	- mormânt
μνημονευω	- a-și aminti
μοιχεια, ας	- adulter
μοιχευω	- a comite adulter, a curvi
μονογενης,-ες, ό, ή	- singur născut
μονος,-ης,-ον	- singur,-ă
μομφης, ης	- motiv de nemulțumire, de reproș
μωμος, ου	- pată, defect
μωμομαι	- a reproșa, a fi vrednic de reproș
μωρια, ας	- nebunie

Μωυσης, ό - Moise

N

ναι	- da
ναος, ό	- templu, chivot
ναυς, ή	- corabie
νεανιας, ό	- tânăr
νεκρος,-ας,-ον	- mort
νεκροω	- a muri
νεμω	- a paște, a duce la pășune
νεομηνια, ας	- [sărbătoare] de lună nouă
νεφελη, ή	- nor
νη	- Ac. pe; jur pe, adevăresc
νικαω	- a câștiga, a birui
νικη, ης	- ictorie
νιπτω	- a [se] spăla
νομη, ή	- pășune
νομιζω	- a gândi, a presupune
νομος, ό	- lege
νοσος, ου, ή	- boală, suferință
νοσεω	- a avea o dorință bolnăvicioasă
νοσημα, τος,	- boală, suferință
νουθεσια, ας	- instruire, avertizare
νουθετεω	- a instrui, a avertiza a învăța
νους, ό	- minte, gândire, scop, rațiune, pricepere
νυμφη, ή	- mireasă
νυμφιος, ό	- mire
νυν	- acum
νυσταζω	- a trândavi, a lenevi
νυξ, νυκτος, ή	- noapte

Ξ

ξενια, ή	- ospitalitate
ξενος,-η,-ον	- străin,-ă
ξυλον, ου	- lemn

Ο

όδος, ή	- cale
οίδα	- perfect 2 cu sens de prez. - știu
οικια, ή	- casă
οικος, ό	- casă
οϊνος, ό	- vin
οϊος,-α,-ον	- pron. interog. - ce fel de
όλος,-η,-ον	- tot, toată
όμβρος, ό	- ploaie torențială
όμολογεω	- a mărturisi, a confirma, a fi de acord
όμοιος,-α,-ον	- asemănător (-toare), la fel
όνομα,-τος, τος	- nume
όντες	- participiu prez. pl. m. είμις - fiind
όπισω	- Gen.- după; ca adv. = în spate
όποιος,-α,-ον	- pron. corelativ - niște
όπου	- unde, încât
όπως	- cum
όραζω	- a vedea
όργης, ή	- urgie
ός, ή, ό	- pron. rel. - cine, care, ce
όσος,-η,-ον	- pron. corel.- cât (ă) de mult
όστις, ήτις, ότι	- pron. relativ nedef. - oricine, oricare, orice

όταν	- oricând
ότε	- când
ότι	- că, pentru că
ού, ούκ, ούχ	- nu, folosit cu modul indicativ
ούδεις, -μια, -δεν	- pron. negativ: nimeni, nimic
ούν	- deci
ούρανος, ό	- cer, rai
ούτος, αύτη, τουτο	- pronume dem. apropiere, - acest, această
ούτως	- astfel, așa
όφειλω	- a datora, a trebui
όφθαλμος, ό	- ochi
όφεις, όφεως, ό	- șarpe
όχλος, ό	- mulțime

Π

παιδιον, τος	- copilăș
παλαιος,-ας, -ον	- vechi, antic,-ă
παλιν	- iar
παρα	- Gen.- de la; Dat.- pe lângă; Ac.- lângă, în comp. cu
παραβολης, ή	- parabolă, pildă
παραγω	- a trece
παρακαλεω	- a implora, a încuraja
παρακειμαι	- a fi prezent
παρακλητος, ό	- mângâietor, mijlocitor
παραλαμβανω	- a primi
παραπτωμα, τος	- încălcare
παρουσια, ή	- prezență, venire
παροιμια, ή	- pildă, proverb
παρρησια ή	- cutezanță

πας, πασα, παν	- tot, toată
Πασχα, το	- sărbătoarea Paștelor, miel pascal
πασχω	- a suferi
πατηρ, πατρος, ό	- tată
πειθω	- a coninge
πειναω	- a flămânzi
πειραζω	- a ispiti
πειρασμος, ό	- ispită, probă, test, examen
πεμπω	- a trimite
(εί)περ	- (dacă), sau adevărat, întrucât
περιπατεω	- a se plimba, a umbla în jurul
περισσος,-ης,-ον	- abundent, -ă, foarte mult,-ă
περιστερας, ή	- porumbel
Πετρος, ό	- Petru
πηλικος,-ης,-ον	- interog. can.- cât,-ă de mare
πικραινω	- a amărî, a face ceva amar.
πινω	- a bea
πιπτω	- a cădea
πιστευω	- a crede
πιστις, πιστεως, ή	- credință, încredere
πιστος,-ης,-ον	- credincios,-oasă
πλαναω	- a înșela
πληροω	- a umple
πλοιοιον, τος	- corabie, barcă
πλουσιος,-α,-ον	- bogat,-ă
πλουτος, ό, τος	- bogăție
πλυνω	- a spăla
πνευμα,-τος, τος	- duh, spirit
πνευματικος,-ης,-ον	- duhonesc,-a, spiritual,-ă
ποθεν	- de unde
ποιεω	- a face, a manufactura
ποιμην,-ενος, ό	- păstor

πονηρος,-ας,-ον	- rău, rea
πολις, πολεως, ή	- oraș
πολυς, πολλης, πολυς	- mult,-ă
πορευομαι	- a merge
πορνεια, ή	- imoralitate sexuală (curie)
ποταμος, ό	- râu, fluiu
ποταπος,-ης,-ον	- interog. cal. - ce fel de?
ποτε	- când, de când
που	- unde
πριν	- înainte
προς	- Gen. - în fața, înaintea
προβατον, τος	- oaie
προιμος, ό	- ploaie timpurie
προλαμβανω	- a anticipa, a grăbi
προφητης, ό	- proroc, profet
προς	- Dat. - la; Ac. - spre, către
προσδοκαω	- a aștepta
προσευχη, ή	- rugăciune
προσευχομαι	- a se ruga
προσθες	- aor. impv. pers. 2, sg. de la προστιθημι
προστιθημι	- a intenționa
προσκυνεω	- a se închina
προσωπον, τος	- față
πρωτος,-η,-ον	- primul, prima
πυρα, ή	- foc
πωλεω	- a vinde
πωλος, ου	- măgar
πωποτε	- mereu, oricând
πως	- cum

ῥαντιζω	- a stropi
ῥακα	- prost, cap sec
ῥαπιζω	- a lovi
ῥεω	- a curge
ῥημα, τος	- cuvânt, lucru, eveniment
ῥητως	- expres, vădit (ῥηθεις - aor. pasiv λεγω)
ῥητωρ	- avocat, vorbitor, orator
ῥιζα, ης	- rădăcină, urmaș, sursă
ῥιζοομαι	- a fi înrădăcinat ferm
ῥιπτω	- a agita, a arunca
ῥομφαια, ας	- sabie, durere intensă
ῥομομαι	- a sala, a mântui
ῥυπαρια, ας	- impuritate, necurăție
ῥυτις, ιδος	- murdărie
ῥωννυμαι	- a fi sănătos

Σ

σαββατον, το	- sabbat
σαρξ, σαρκος, ἡ	- carne, firea pământească
σεαυτου, σεαυτων	- propn. reflex. pers. 3 gen. - însuși, înșivă
σημειον, το	- semn
σκορπιζω	- a răspândi, a împrăștia
σκοτια, ἡ	- întuneric
σοφια, ἡ	- înțelepciune
σος, σης, σον	- pron. posesiv, pers. 2 sg. - (al) său, (a) sa
σπειρω	- eu semăn (pe ogor)
σπλαγχνον, το	- intestine, emoție (inimă)
σταυρος, ὁ	- cruce
σταυρωω	- a răstigni, a crucifica

στελλομαι	- a se păzi de ceva, a evita
στερεοω	- a întări, a face puternic
στοιχεια, ων	- elementele lumii, principiile naturii
στρεφω	- a se întoarce; a da înapoi
στρατιωτης, ου	- soldat
συ	- pron. pers., per. 2 sg. - tu
συκη, ἡ	- smochin
συγκακοπαθεω	- a suferi răul împreună cu cineva
συγκαλεω	- a chema împreună, laolaltă
συζητεω	- a discuta, a dezbate, a întreba
συζητησις, εως	- argument, discuție
συζωοποιεω	- a aduce la viață împreună cu cineva
συλαγωγεω	- a lua rob, în captivitate, pe cineva
συμβαλλω	- a pune împreună, laolaltă
συμβουλευω	- a sfătui
συμπαθεω	- a simți împreună cu cineva, a compătimi,
συν	- Dat. - cu, împreună
συναγω	- a aduna împreună, laolaltă
συναγωγης, ἡ	- sinagogă
συνδουλος, ὁ	- toarăș slujitor, împreună-rob
συνερχομαι	- a veni cu cineva, împreună
συνιημι	- a înțelege (a pune laolaltă)
συντελεω	- a sfârși, a completa, a finaliza
σχοινισον, το	- funie
σχημα, το	- formă exterioară, asemănare, natură
σωτηρ, -ος, ὁ	- mântuitor
σωτηρια, ἡ	- mântuire
σωζω	- a mântui, a sala
σωφρονεω	- a gândi corect, serios

T

ταχως	- repede
τεκνιον, το	- copil mic
τεκνον, το	- copil
τελειωω	- a împlini, a desăvârși
τελεω	- a sfârși, a termina, finaliza
τερα, το	- minune
τηρεω	- a păstra, a păzi
τιθημι	- a pune
τιμαω	- a onora, a cinsti
τις, τι	- pron. interog. - cine, ce
τις, τι	- pron. nehot. - cineva, ceva
(μεν) τοις	- categoric
τοιουτος,- αυτη, -το	- pron. corelativ – acela anume
τοπος, ό	- loc
τοτε	- atunci
τραπεζα, ή	- masă
τροφη, ή	- mâncare
τυφος, ό	- orb

Υ

υδωρ, υδατος, τος	- apă
υιος, ό	- fiu
υιοθεσια, ας	- adopțiune, înfiere
υμνεω	- a cânta un imn, laude
υπαρξις, εως	- posesiune, proprietate
υπαρχω	- a fi la dispoziție cuia
υπερ	- Gen.- pentru; Ac. - deasupra, dincolo
υπερανω	- Gen. – mult deasupra, peste
υπεραυξανω	- a crește abundant
υπερβαλλω	- a depăși

υπερυσωω	- a înălța în poziție pe cineva
υπερφρονεω	- a se supraestima
υπο	- Gen.- prin, de către; Ac. - sub
υπεχω	- a suferi, a răbda
υπηρετεω	- a sluji, a îngriji
υποβαλλω	- a manipula, a stârni, a mitui
υποδεικνυμι	- a face cunoscut, a avertiza, a arăta
υπομενω	- a răbda, a rezista
υπομονη, ή	- răbdare
υπομνησις, εως	- aducere aminte
υπονοεω	- a presupune, a suspecta
υποστασις, εως	- încredere, coningere
υποστρεφω	- a abandona
υποστασσω	- a [se] supune
υστερεω	- a avea lipsă, nevoie, a fi inferior
υψωω	- a înălța

Φ

φαινω	- a lumina, a străluci
φανεροω	- a manifesta, a se face arătat, a arăta
Φαρισαιος, ό	- Fariseu
φαντασια, ας	- fală, pompă, splendoare exterioară
φερω	- a aduce
φευγω	- a fugi
φιλια, ή	- prietenie
φιλεω	- a iubi
φιμοω	- a reduce, a aduce la tăcere pe cineva
φοβεομαι	- a se teme
φοβος, ου	- frică, teamă
φονευς, εως	- ucigaș, criminal

φονευω	- a ucide
φορος, ου	- taxă, bir, impozit
φορτιζω	- a încărca, a împovăra
φραγελλιον, τος	- bici
φρασσω	- a închide, a bloca, a aduce la tăcere
φραζω	- a explica, a interpreta
φρονεω	- a gândi
φρονημα, τος	- minte, gândire, tip de gândire
φρουρεω	- a păzi, a proteja
φυλασσω	- a păzi, a urma, a apăra, a asculta
φυλακη, ή	- închisoare
φυλη, ή	- seminție, neam, trib
φυσικως	- natural, normal
φυσιω	- a se mândri, a se umfla de aroganță
φυτεια, ας	- plantă
φυτευω	- a crește
φωνεω	- a suna, a emite sunete
φωνη, ή	- voce, sunet
φως, φωτος, τος	- lumină
φωτιζω	- a lumina, a ilumina

X

χαιρω	- a se bucura
χαλαω	- a cobori
χαλκος, ου	- cupru, aramă
χαλκολιβανον, ου	- cupru, aramă topite în foc și lustruite
χαρας, ή	- bucurie
χαρις, χαριτος, ή	- har
χαριζομαι	- a dărui, a ierta, a șterge o datorie
χαρισμα, το	- dar (divin)

χειρ, χειρος, ή	- mână
χλευαζω	- a ironiza
χολαω	- a se mânia
χολη, ή	- fiere, ceva amar
χρεια, ας	- nevoie, necesitate
χρηστος, ης, ον	- bun,-ă, amabil, -ă, îndurător, -oare
χρηστολογία, ας	- vobire înșelătoare, îmbietoare
Χριστος, ό	- Hristos, Unsul
χριω	- a unge
χρονιζω	- a întârzia
χρονος, ό	- timp
χρυσος, ου	- de aur, auriu
χωρα, ή	- regiune
χωρις	- separat, distinct
χωρεω	- a face loc
χωριζω	- a separa, a părăsi

Ψ

ψευδομαι	- a minți, a înșela
ψευστης, ό	- mincinos
ψυχη, ή	- suflet
ψυχικος, ης, ον	- sufletesc, firesc, neduhonicesc
ψυχομαι	- a-și răci (sentimentele)
ψυχος, ους	- rece

Ω

ώ	- o!, interjecție
---	-------------------

ὧδε	- aici
ὧδη, ἦ	- odă (de laudă)
ὥρα, ὥρας	- oră, ceas, moment nedefinit
ὧς	- ca, așa ca, ca și cum astfel încât
ὧσαυτως	- la fel ca
ὧσει	- aproximativ ca, aproape ca
ὧστε	- astfel încât
ὧτα	- urechi (ureche, οὖς, ὠταριον, ὠτιον)

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Abbot-Smith, G., *A Manual Lexicon of the New Testament*, Edinburgh, T&T Clark, 1994 (1921).
- Balme, M., Lawall, G., *Athenaze. An Introduction to Ancient Greek*, Oxford, Oxford UP, 1990; 1991, vols. 1-2.
- Bărnuf, D.; Hubert, E.; Koacs, J., *Dicționar Grec-Român pentru studiul cuvintelor Noului Testament*, Arad, Teologos, 1999
- Carson, D.A., *Greek Accents. A Student's Manual*, Grand Rapids, MI: Baker Books, 1995.
- Debut, J., *ΔΙΔΑΣΚΩ, Manuel a l'usage de Grand Debutants des lycées et universités* (tome 1), Paris: Les Belles Lettres, 1973.
- Fee, G.D., *New Testament Exegesis. A Handbook for Students and Pastors*, Philadelphia, PA: Westminster Press, 1983.
- Holly, D., *A Complete Categorized Greek-English New Testament Vocabulary*, London: Samuel Bagster & Sons, 1978.
- Macnair, I., *Discovering New Testament Greek. A user-friendly language course*, London: Marshall Pickering, 1993.
- Morrice, Wm. G., *The Durham New Testament Greek Course. A Three Month Introduction*, Carlisle, UK: Paternoster Press, 1993.
- Moulton, J.H. , *An Introduction to the Study of the New Testament Greek. With a First Reader*, H.G. Meecham (rev., ed), London: The Epworth Press, 1955 (1930).

- Nunn, H.P.V., *The Elements of New Testament Greek. A Method of Studying the Greek New Testament with Exercises*, Cambridge: Cambridge University Press, 1955 (1913).
- Nunn, H.P.V., *A Short Syntax of New Testament Greek*, Cambridge: Cambridge University Press, 1956.
- Perschbacher, W.J. (ed), *The New Analytical Greek Lexicon*, Peabody, MA: Hendrickson, 1992 (1990).
- Porter, S.E., *Idioms of the Greek New Testament*, Biblical Languages: Greek (2), Sheffield: Sheffield Academic Press, 1992.
- Richardson, B.; Koacs, J., *Gramatica limbii grecești a Noului Testament*, Institutul Teologic Baptist București, București: PlusArt, 1997.
- Rienecker, F., *Linguistic Key to the Greek New Testament*, C. L. Rogers (ed., trad.), Grand Rapids, MI: Zonderan, 1980 (1976).
- Scott, B.B.; Dean, M.; Sparks, K.; Lazar, F., *Reading New Testament Greek. Complete Word Lists and Reader's Guide*, London: SPCK, 1995.
- Smyth, H.W., *Greek Grammar*, G. M. Messing (rev), Harard, Harard University Press, 1956 (1920).
- Ștef, A.F., *Manual de greacă veche*, București: Humanitas, 1996.
- Thayer, J. H. (trad. rev.), *The New Thayer's Greek-English Lexicon of the New Testament*, (Grimm S., Wilke S., Clais Noi Testamenti), Peabody, MA: Hendrickson, 1981 (1885).

- Tipei, J.E., *Limba Greacă a Noului Testament*, Oradea: Cartea Creștină, 1994.
- Wallace, D.B., *Greek Grammar Beyond the Basics. An Exegetical Syntax of the New Testament*, Grand Rapids, MI, Zonderan, 1996.
- Zerwick, M.S.J.; Grosvenor, Mary, *A Gramatical Analysis of the Greek New Testament*, Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1993 (4th ed., rev.).
- Zerwick, M. *Biblical Greek. Illustrated by Examples*, Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1994.